

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Dallas-Fort Worth (DFW), Texas, USA, Thứ Năm, ngày 13 tháng 8 năm 2026

TUYÊN TẬP THƠ & TRUYỆN NGẮN CỦA TRẦN QUÁN NIỆM

tranquanniem@yahoo.com

Thành Phố Philadelphia, Tiểu Bang Pennsylvania, USA

Khóa 12, 8/1962 – 3/1964, Đệ Nhất Song Ngư

Trung Tâm Huấn Luyện Hải Quân Nha Trang

Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa

MỤC LỤC

THƠ	2
Tặng Anh Bạn Hải Quân Vừa Về Thăm Quê Hương	3
Điều Vãn 24 Song Ngư Đã Sớm Ra Đi.....	13
Em Đi Bỏ Lại Nụ Cười	24
Bài Thơ Khóc Bạn.....	26
Sao Vẫn Lạc Đời Nhau	28
Tình Người Áo Trắng.....	30
Gửi Đà Lạt Dấu Yêu	31
Gửi Nha Trang Yêu Dấu	33
Bình Định Vương Lê Lợi	34
TRUYỆN NGẮN.....	40
Tản Mạn Về Chuông	41
Nghệ Thuật Đúc Chuông	45
Tiếng Chuông	49
Những Quả Chuông Nổi Tiếng.....	56
Chuông Chùa Thiên Mụ	60
Big Ben – Luân Đôn.....	61
Chuông Tự Do – Hoa Kỳ.....	62
Năm Ngộ Nói Chuyện Ngựa	64
Lịch Sử.....	69
Sở Trường và Sở Đoản	76
Ngựa và Người	78
Mã Đáo Công Thành	80
Ngựa Trong Thời Hiện Tại.....	80
Những Ngày Cuối Tháng Tư.....	83
Phụ Lục: Danh Sách Khóa 12 (8/1962 – 3/1964)	112

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

THƠ

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Tặng Anh Bạn Hải Quân Vừa Về Thăm Quê Hương

Anh về Việt Nam ghé ngang Trung Tâm Huấn Luyện

*Mái quân trường một thửa đất chiu tôi
Chập chững vào đời bốn mươi năm trước xa
xôi
Và từ đó tôi thành người yêu của biển*

Trung Tâm Huấn Luyện Hải Quân Nha Trang,
Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa
{<http://hqvnch.net/default.asp?id=587&lstd=62>}

*Mái quân trường một thửa đất chiu tôi
Chập chững vào đời bốn mươi năm trước xa
xôi
Và từ đó tôi thành người yêu của biển*

*Anh về Việt Nam có ghé thăm dùm tôi bờ cát
mịn
Với hàng dừa và những rặng phi lao
Chiều "Đi Bờ", biển thổi gió xôn xao
Tôi dạo bước bên người yêu bé nhỏ*

*Với hàng dừa và những rặng phi lao
Chiều "Đi Bờ", biển thổi gió xôn xao
Tôi dạo bước bên người yêu bé nhỏ*

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

*Anh về Việt Nam có ăn hộ tôi tô phở
Bốc khói thơm ngon khu phố "Chụt" thân yêu
Những chiều xưa bao bóng dáng dập dềnh
Trai áo trắng bên người yêu diễm tuyệt*

*Anh về Việt Nam có ăn hộ tôi tô phở
Bốc khói thơm ngon khu phố "Chụt" thân yêu*

*Anh về Việt Nam có ghé thăm Đồng Bò khu
chiến
Đặng Hữu Thân đã bí mật chống Cộng thù¹
Có ghé thăm giùm tôi trại Suối Máu âm u
Người dũng sĩ bị kẻ thù hành quyết*

Lối đi vào khu căn cứ Đồng Bò, Nha Trang,
tỉnh Khánh Hòa, Việt Nam
{<https://www.vntrip.vn/cam-nang/chien-khu-dong-bo-dia-diem-tham-quan-nha-trang-hoang-so-69>}

¹ Khóa 12 Sĩ Quan Hải Quân Nha Trang.

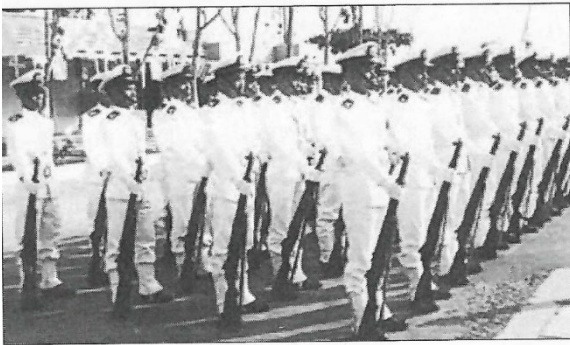

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

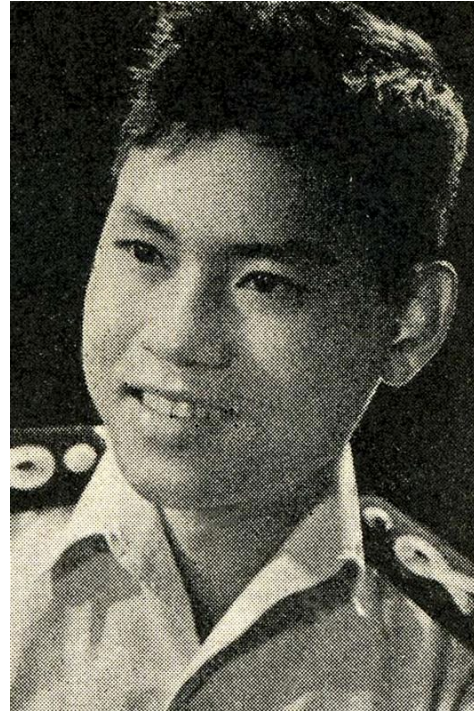

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

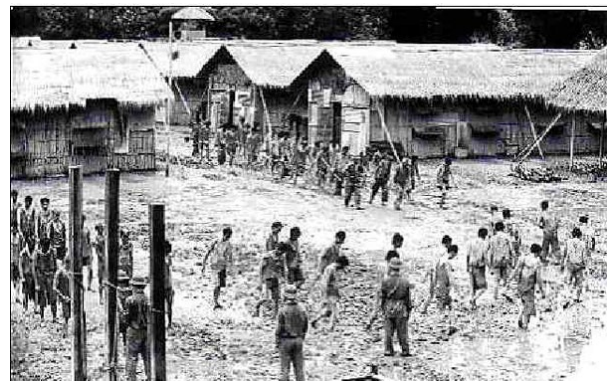

Các SVSQ/HQ Khoá 12 Đệ-Nhất Song Ngư

{Hải Sử/Lược Sử Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa, trang 518, 2012}

Hải Quân (HQ) Thiếu Tá Đặng Hữu Thân (?-1978), Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa
{https://www.vnnavydallas.com/tailieu/Diep_My_Linh_chapter_10.pdf}

Trại tù Suối Máu, Tam- Hiệp, Biên- Hòa, Việt Nam

{<https://phanba.wordpress.com/2019/02/08/giao-thua-o-suoi-mau/>}

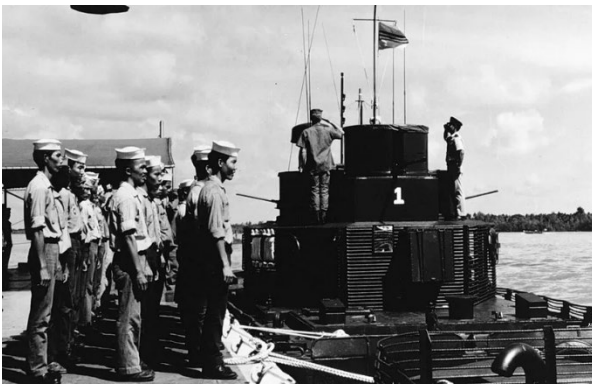

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

*Anh về Việt Nam có ghé thăm đồng bằng sông Cửu
Bến Thủ Thừa còn sóng nước bơ vơ?
Lê Anh Tuấn trong ngày tàn cuộc chiến không
ngờ²
Viên đạn cuối đưa anh vào thiên thu hùng sử*

Giang-Đoàn Ngăn-Chận, Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa
{<https://benxua.wordpress.com/2020/06/28/ca-n-cu-tuyen-nhon/>}

Căn Cứ Tuyên Nhơn, Tỉnh Kiến Tường, Việt Nam Cộng Hòa
{<https://benxua.wordpress.com/2020/06/28/ca-n-cu-tuyen-nhon/>}

Hải Quân (HQ) Thiếu Tá Lê Anh Tuấn (1943-1975), Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa
{https://www.vnnavydallas.com/tailieu/Diep_My_Linh_chapter_10.pdf}

² Khóa 14 Sĩ Quan Hải Quân Nha Trang.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

*Anh về Việt Nam có tìm gặp những chiến hữu
già thủy thủ
Một ngày nào phải rời bỏ chiến y
Nhưng hờn căm còn tâm nguyện khắc ghi
Vẫn tranh đấu đợi ngày quê hương quang phục*

*Anh về Việt Nam có tìm gặp những chiến hữu
già thủy thủ*

*Anh về Việt Nam có nhỏ lệ cho quê hương khổ
nhục
Bao năm rồi chưa thấy được Tự Do
Vẫn đau thương quần quai dưới gót thù
Vẫn nghèo đói, âm u và khổ ải*

Anh về Việt Nam có nhỏ lệ cho quê hương ...

*Anh về Việt Nam có thấy buồn cho những
người con gái
Tuổi đôi mươi trong bóng tối vũ trường
Bán sắc hương đôi lấy chút bạc tiền
Nuôi mẹ ốm, đàn em thơ lếch thếch*

Em không than trời đất bất công,
Chỉ đau vì mẹ già nằm đó,
Ba đứa em thơ chưa biết nói,
Đói rét từng ngày...

Em bán thanh xuân,
Không phải vì tham sang phú quý,
Chỉ để mẹ được yên giấc,
Để em út có bữa cơm.

Đêm về, trong góc phòng tôi,
Nước mắt em không ai hay,
Nhưng mai lại cười, lại chịu đựng,
Vì tình yêu duy nhất còn lại...

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

*Anh về Việt Nam có đau lòng cho những người
mẹ nghèo nuôi bầy con nheo nhóc
Nhà không tiền phải bán máu mua thuốc cho
con
Trong cơn đau thoi thóp chờ đợi mỗi mòn
Mẹ về đến, đã hồn lìa khỏi xác*

*Anh về Việt Nam có ghé thăm "lăng Bác"
Nguyên rửa giùm tội tên tội đồ tàn hại quê
hương ta
Nằm trơ trơ khô đét chiếc thân già
Cho lịch sử muôn ngàn đời phỉ nhổ*

*Hay anh về Việt Nam mặt cúi gằm lo sợ
Không dám nhìn kẻ từ tên nón cối nhãi ranh
Trước cổng Hải Quan, mặt đã tái xanh
Chúng chưa hỏi, vội kẹp tiền dâng hiến*

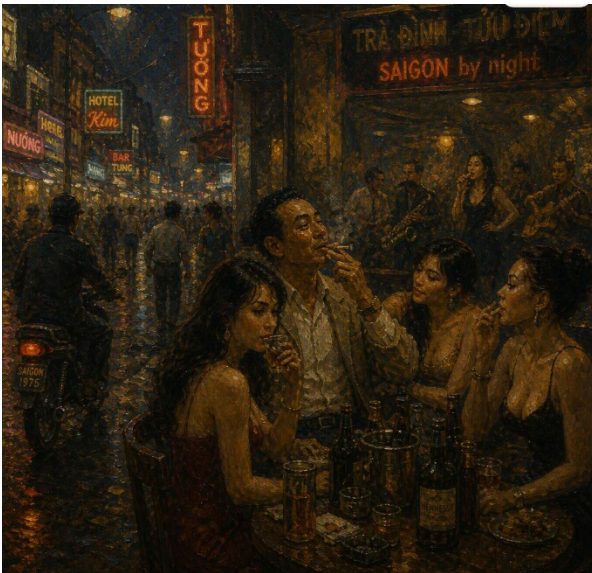
Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Hãy anh về Việt Nam chỉ cốt la cà trà đình tửu điếm

Vung bạc tiền mua trác táng thâu đêm
Quên ngục tù, quên cả Tháng Tư Đen
Miệng tâm tắc, quê hương giờ tiến bộ

Hãy anh về Việt Nam chỉ cốt la cà trà đình tửu điếm

Vung bạc tiền mua trác táng thâu đêm

Hãy anh về Việt Nam như con thú chui đầu vào rọ

Quên hết hào hùng, khí phách thừa xa xưa
Nhẫn nhục ngôn từ, lễ phép “dạ, thưa”
Tim muốn đứng khi kẻ thù quắc mắt

1975 tháng Tư Đen
{<https://vinhdanhcovang.wordpress.com/2010/05/01/ngay-qu%E1%BB%91c-han-30-thang-4/>}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

*Hay anh về Việt Nam hằng đêm nằm không yên
giấc
Sợ công an bắt chợt gõ cửa "hỏi thăm" anh
Đòi hỏi bạc tiền, thu mất sổ thông hành
Và hăm dọa, ngày mai lên "làm việc"*

*Hay anh về Việt Nam hằng đêm nằm không yên
giấc
Sợ công an bắt chợt gõ cửa "hỏi thăm" anh*

*Hay anh về Việt Nam cốt mưu cầu thương
nghiệp
Mộng kinh doanh mong một vốn bốn lời
Tham nhũng, luật rừng, sách nhiễu khắp nơi
Sạch vốn liếng, thân vương mang tù tội³*

*Hay anh về Việt Nam cốt mưu cầu thương
nghiệp*

³ Vua chả giò Đặng Vĩnh Bình.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

*Hãy anh về để đi thăm thắng cảnh
"Hoa chăm, cỏ xén, lối phẳng, cây trồng"⁴
Những xa hoa, kệch cỡm, bôi bác, nghèo nàn
Cốt lắt tui kẻ "về làng áo gấm"*

Thố Lữ (1907-1989)
{https://en.wikipedia.org/wiki/Th%E1%BA%BF_L%E1%BB%AF}

*Hãy anh về để đi thăm thắng cảnh
"Hoa chăm, cỏ xén, lối phẳng, cây trồng"*

Hồ nhớ rừng

⁴ Thơ "Hồ nhớ rừng" của Thố Lữ.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

*Hãy anh về Việt Nam với tâm không vương bận
Mất nhìn đời nhưng có thấy gì đâu
Những khốn cùng, những khổ cực thâm sâu
Biết bao mảnh đời dân đen rách nát*

Hãy anh về Việt Nam ... không thấy gì?

*Thôi tả mãi, biết bao giờ cho hết
Đừng thờ ơ, buông xả hết việc đời
Đừng dừng dừng, hờ hững tháng ngày trôi
Phải tranh đấu cho một ngày quang phục*

Trần Quán Niệm
tranquanniem@yahoo.com

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
 Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Điều Văn 24 Song Ngư Đã Sớm Ra Đi <i>Lời nói đầu:</i> <i>Khóa 12 Sĩ Quan Hải Quân Đệ Nhất Song Ngư (8/1962-3/1964) gồm 103 Sinh Viên Sĩ Quan tốt nghiệp sau một năm rưỡi⁵ học tập tại Trung Tâm Huấn Luyện Hải Quân Nha Trang. Đến năm 2000, có 24 bạn cùng khóa lìa trần vì mọi lý do. Chúng tôi soạn bài điều văn này để đọc trong những buổi Họp Khóa thường niên. Nay đăng tải để tưởng niệm các bạn đã ra đi, cũng như chia sẻ cùng quý chiến hữu, thân hữu, hậu duệ tường lãm sơ qua về quân chủng Hải Quân. Các bạn Hải Quân (HQ) nhớ về dĩ vãng nơi Quân Trường</i> <i>Từ 2000 đến 2026 có thêm 26 bạn ra đi. Tổng cộng là 50 bạn (nửa khóa). Chúng tôi làm thơ tiễn từng bạn.</i>	
Hỡi ôi! Giữa tuổi thanh xuân, sao sớm vội ra đi Trong cơn binh lửa, đành hồn lìa khỏi xác Đầy đọa chốn lao lung, hùm thiêng cũng đành tuyệt mạng Lênh đênh trên biển cả, thuyền nhân phút đã vùi thân Nhớ chư linh xưa Bạch diện thư sinh, Vui với sách đèn, mong ngày Bàng Hồ đề tên Chơi nơi trường ốc, đợi dịp Vinh Quy Bái Tổ	

⁵ Dự trừ 2 năm, rút ngắn vì tình hình chiến sự.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
 Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Nào ngờ đâu Giặc Cộng hung hăng, xua quân quấy phá Miền Nam lửa khói, tan tác điêu linh	Miền Nam lửa khói, ... {https://en.wikipedia.org/wiki/Vietnam_War}
Từ biệt bút nghiên, bến nước Bạch Đằng bịn rịn phút chia tay Chọn đời hồ hải, Trung Tâm Huấn Luyện, ngõ ngang giờ nhập trại	Trung Tâm Huấn Luyện Hải Quân Nha Trang, Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa {http://hqvnch.net/default.asp?id=587&lstd=62}
Gần hai năm quân trường vất vả Thiên Văn, Hàng Hải, lý thuyết lầu thông Tác Xạ, Chỉ Huy, thực hành nhuần nhuyễn Lúc thực tập Thủy Chiến đánh tàu ngầm, thi gan cùng cuồng phong bão tố⁶	Một Sĩ Quan Hải Quân đang xác định vị trí chiến hạm trên hải đồ

⁶ nhân dịp Huấn Luyện Hạm Jeanne D'arc (thuộc trường Hải Quân Brest, Pháp) ghé thăm thân hữu.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Khi tranh tài đầu bóng, giờ thể dục, quyết giành chai xị sữa thơm ngon

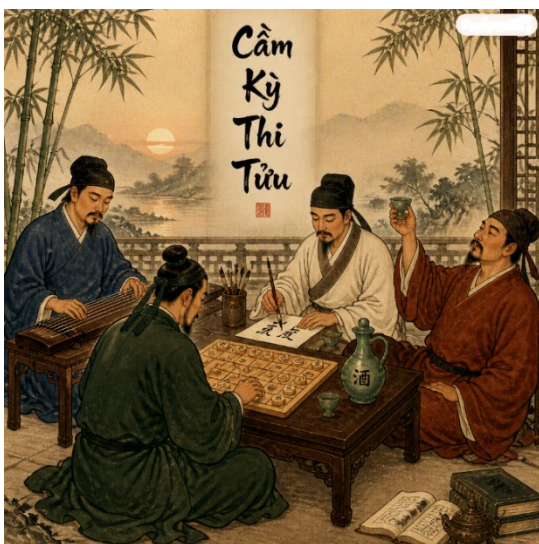
Buổi cuối tuần, dạo phố thăm bờ, tô phở Chứt⁷ bốc khói thơm lừng

Ngày Di Hành, vai vác ba lô, giọt mồ hôi đổ ra thánh thót

Khi học hành, gạo bài thật kỹ, nào Điện Kỹ Nghệ, nào Toán Tích Phân, Hải Hành Tập Đới, Lý Thuyết Thuyền Bè, hàng trăm môn học linh tinh, cốt trở nên một cấp Chỉ Huy đa năng đa hiệu

Lúc ăn chơi, bát phở mát mùa, nào đàn Hạ Uy Di, nào thơ tán gái, nào nhạc khiêu vũ, nào thụt bida, "Cầm Kỳ Thi Tửu" lừng danh, đã nổi tiếng khắp Nha Trang khóa XII hào hoa phong nhã.

Biết nhau từ tật xấu, nét hay
Gọi nhau bằng hỗn danh, biệt hiệu

{<https://dongsongcu.wordpress.com/2026/07/04/nhung-hinh-anh-quy-hiem-cua-bo-thong-tin-viet-nam-cong-hoa-3/>}

Huân Luyện Hạm Jeanne D'arc, Hải Quân Pháp
{<https://naval-encyclopedia.com/ww2/france/jeanne-darc.php>}

Tranh tài đấu bóng

Cầu Đá, Nha Trang, Việt Nam Cộng Hòa
{<https://artcorner.vn/nha-trang/cang-cau-da-nha-trang-1959-3/>}

⁷ Địa danh tại Cầu Đá, Nha Trang. Có quán phở gà rất ngon. Chứt có 2 chữ “t” ở cuối.

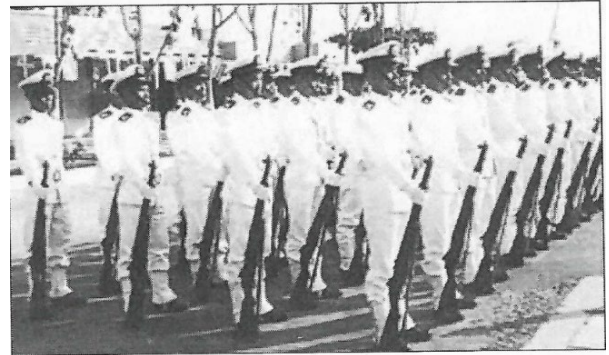

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
 Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Thăm thoát thoi đưa, ngày ra trường, một trăm linh ba cá (103) thầy đều vượt Vũ Môn, đẹp ý các Thầy
 Cờ đã đến tay, buổi đảo nhậm, toàn thể Sĩ Quan Song Ngư thi triển kinh luân, kinh hồn Cộng phí

Các SVSQ/HQ Khoá 12 Đệ-Nhất Song Ngư
 {Hải Sử/Lược Sử Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa, trang 518, 2012}

Trên Tuần Dương Hạm vạch đường Hải Hành Thiên Văn, Nhị Thập Bát Tú bầu bạn hàng đêm.
 Ngồi Bộ Tư Lệnh soạn thảo Binh Thư, Chiến Lược, thiên biến vạn hóa, tùy cơ ứng dụng

Các Sĩ Quan Hải Quân trên Tuần Dương Hạm vạch đường Hải Hành
 {<https://dongsongcu.wordpress.com/2026/07/04/nhung-hinh-anh-quy-hiem-cua-bo-thong-tin-viet-nam-cong-hoa-3/>}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Cưỡi Kinh Túc Đĩnh, kinh ngư Hải Tuần vượt
vĩ tuyến, Hải Pháo như mưa⁸
Chỉ Huy Giang Đoàn, chiến sĩ Song Ngư lướt
trường giang, truy lùng kẻ địch

Chống chọi phong ba, hải hành trong đêm, gìn
giữ duyên phòng
Kiên gan đồn trú, cuổi lạch đầu sông, chặn
đường tiếp vận

Công điện báo tin chiến thắng tới tấp bay về
Sắc lệnh thăng cấp tuyên dương, huy chương
lấp lánh

Các Sĩ Quan Hải Quân trong buổi lễ trao tặng
huy chương
{<https://dongsongcu.wordpress.com/2026/07/04/nhung-hinh-anh-quy-hiem-cua-bo-thong-tin-viet-nam-cong-hoa-3/>}

Kinh Túc Đĩnh {Patrol Craft, Fast (PCF)}

Pháo kích các tiền đồn của địch ở ven biển
{<https://dongsongcu.wordpress.com/2026/07/04/nhung-hinh-anh-quy-hiem-cua-bo-thong-tin-viet-nam-cong-hoa-3/>}

Hải hành trong đêm, gìn giữ duyên phòng
{<https://dongsongcu.wordpress.com/2026/07/04/nhung-hinh-anh-quy-hiem-cua-bo-thong-tin-viet-nam-cong-hoa-3/>}

⁸ Pháo kích các tiền đồn của địch ở ven biển

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Nhưng than ôi,
Nhớ các bạn Nguyễn Văn Đăng (1965), Hồ Tấn Phát (13/7/1974), Khúc Tánh (1972), Nguyễn Ngọc Gia (1968), Nguyễn Văn Danh (1967), Trần Mạnh Việt (1972)

Kẻ bệnh đau bất chợt, tuổi Xuân rực rỡ sớm vội vã ra đi
Người tai nạn thương tâm, tương lai còn dài sao đành mệnh yếu

Nhớ các bạn Lê Văn Bình (1966), Nguyễn Văn Thiên (1966), Lê Đức Thụ (1970), Lê Cao Trục (1965), Phạm Đình Thiện (1968), Nguyễn Văn Thà (19/1/1975)

Chiến công hiển hách, nhiều phen phục kích kinh hồn
Thương tích đau thương, lắm lúc giao tranh dữ dội

Xung phong chốn mật khu, hang ổ, tận diệt Cộng quân
Hải hành ngoài biển thẳm, đảo khơi, quyết ngăn Tàu Đỏ

Đem mạng người đùa cùng may rủi, sống chết nào hay
Lấy dũng khí giỡn cùng súng đạn, thương vong chẳng ngại

Hải Quân (HQ) Thiếu Tá Nguyễn Văn Thà (1943-1974), Hạm Trưởng HQ Nhật Tảo (Hộ Tống Hạm 10), Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa

{https://www.vnnavydallas.com/tailieu/hoan_g_sa_01_19_1974.pdf}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương

Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
 Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

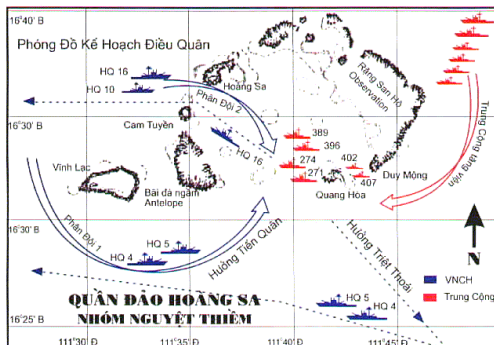

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Đồng bằng Sông Cửu, máu Anh Hùng loang
 nước sông Cha
 Hải đảo Hoàng Sa, thân Liệt Sĩ chìm lòng biển
 Mẹ

Gương oanh liệt ngàn Thu chẳng mòn bia đá
 Chí uy dũng muôn đời rạng rỡ sử xanh

Lòng người phấn chấn, những tưởng quê
 hương qua cơn vận bĩ
 Thế cờ giằng mắc, nào ngờ đất nước gặp buổi
 suy vong

Phóng đồ trận hải chiến sáng ngày Thứ Bảy,
 19 tháng 01 năm 1974, giữa Hải Quân Việt
 Nam Cộng Hòa & Hải Quân Trung Cộng tại
 quần đảo Hoàng Sa, ngoài khơi Biển Đông
 {Hình của Hải-Quân Thiếu-Tá Trần Đỗ Cẩm,
 Austin, Texas, USA}

HQ 10 - Hộ Tống Hạm Nhật Tảo - PCE

HQ Nhật Tảo (Hộ Tống Hạm 10)
 {<http://hqvnch.net/default.asp?id=529&lstd=62>}

Quần Đảo Hoàng Sa, Việt Nam Cộng Hòa
 {https://www.vnnavydallas.com/tailieu/hoang_sa_01_19_1974.pdf}

Tàu Đô Xâm Lăng Quần Đảo Hoàng Sa ngoài
 khơi Biển Đông tháng 01 năm 1974
 {https://www.vnnavydallas.com/tailieu/hoang_sa_01_19_1974.pdf}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

1975 tháng Tư Đen ập đến

Sây đàn tan ghé, kẻ ra đi, đến bờ bên Tự Do
Nước mất nhà tan, người ở lại, sa chân vào địa ngục

Nhớ bạn Đặng Hữu Thân (1978)⁹
Hào khí ngút Trời, cùng kẻ thù quyết chẵn đội
Trời chung
Gan liền bất khuất, gom anh em thề chuyên
xoay vận nước

Lòng Trời chưa tựa, hùm thiêng tuyệt lộ vương
bầy sa cơ
Họ hàng phản trắc, cáo chồn được thể dương
oai diễu võ

A-30 tấm thân đầy đọa, đôi vai rộng, nhếch
môi cười ngạo nghễ
Trại Suối Máu chân mang xích nặng, nét
cương cường, trùng mắt thẳng oai phong

Cùm connex, vắn lăm liệt, mang hồn thiêng
sông núi
Đoạn đầu đài, vẻ thần nhiên, đưa khí phách về
Trời

1975 tháng Tư Đen
{<https://vinhdanhcovang.wordpress.com/2010/05/01/ngay-qu%E1%BB%91c-han-30-thang-4/>}

Hải Quân Thiếu Tá Đặng Hữu Thân (?-1978),
Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa
{https://www.vnnavydallas.com/tailieu/Diep_My_Linh_chapter_10.pdf}

⁹ Hải Quân (HQ) Thiếu Tá Đặng Hữu Thân, ứng cử và trở thành Nghị Viên tỉnh Khánh Hòa, Nha Trang. Quy tụ chiến sĩ HQ, lập mật khu Đồng Bò (Nha Trang), dùng lối du kích, đánh phá lực lượng Việt Cộng (VC) một thời gian. Bị cháu phản bội, chỉ điểm cho VC. Ông bị tù, không chịu khuất phục, VC đem phơi nắng, cúp phần cơm, cốt cho ông yếu đi. Ông tổ chức vượt ngục cùng vài người bạn. Bị bắt lại và VC xử bắn ông tại chợ Nha Trang. Vợ con ông đang sinh sống tại Mỹ.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương

Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
 Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Nhớ các bạn Trương Văn Phương (không rõ),
 Trần Công Quốc (1982), Nguyễn Văn Bảo
 (1982), Trương Đình Ninh (1985)

Biển cả mênh mông, mang gia đình vượt sóng
 gian nguy
 Tự Do diệu vợi, dẫn bè bạn ra khơi hiểm trở

Lãnh đạo chỉ huy, điều khiển con thuyền, xá gì
 khi kiệt sức
 Chịu sào đứng mũi, ra tay lèo lái, nào quản lúc
 tàn hơi

Sóng nước vô tình vùi chôn phận bạc
 Ba đào hung hiểm, lật úp thuyền nan

Nhớ các bạn Nguyễn Hoàng Be (1976),
 Nguyễn Tân Thơ (1973), Nguyễn Sĩ
 (19/2/1997), Trần Ngọc Thạch (3 tháng 4
 2003)

Nơi hải ngoại, những tưởng gian khổ đã qua,
 sum vầy hợp mặt
 Đất lưu vong, nào ngờ ngày vui chợt ngắn, nhỏ
 lệ tiễn nhau

Lúc kẻ cận còn tay bắt mặt mừng
 Vừa chia tay đã ngàn thu vĩnh biệt

Nhớ bạn Nguyễn Duy Khanh (30/4/2002)
 Vó ngựa hồng chân bon chưa mỗi, sao vội vàng
 chôn khác rong chơi
 "Cõi đi về"¹⁰ đang dở cuộc vui, thoát thôi đã ra
 người thiên cổ

¹⁰ Khanh thích hát bài "Một Cõi Đi Về" (Trịnh Công Sơn).

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Nhớ bạn Nguyễn Phương Đăng (26/6/2003)
Tai biến bất ngờ, nghĩa phu thê đành đoạn
Ra đi đột ngột, tình đồng khóa chia xa

Nhớ bạn Ngô Thế Hiền (30/12/2005)
“Song Ngư Đệ Nhất”, cùng anh em hải nghiệp
trau dồi
“Ngựa Mất Nhìn Trời”¹¹, hợp bạn bè rong chơi
tuổi trẻ

Nhưng còn đâu

Cuộc đời thoáng chốc chiêm bao
Xác thân mong manh hư huyền

Chúng tôi, 44 năm vút qua thoáng chốc

Mái đầu xanh ngày nào đã muối sương pha
Vàng trán cao thừa trước mang hằn nét khổ

Âm dương cách trở, thường vẫn nhắc đến tên
Gắn bó ân tình, lòng khôn nguôi tưởng nhớ

Hôm nay đây nhân ngày Hội Ngộ
Nén hương lòng thành kính dâng lên

Cung thỉnh các bạn về
Chung vui ngày Hợp Khóa

Trên bài vị, họ tên còn vẹn nguyên hiển lộ
Trước lễ đài, bóng dáng dường ẩn hiện lung linh

Chập chờn ánh nến hắt hiu, khi mờ khi tỏ, hồn
linh thiêng quanh quẩn đâu đây
Quyện tỏa hương trầm nghi ngút, như có như
không, vắng vắng tiếng nói cười phẳng phất

“Song Ngư Đệ Nhất”, “Ngựa Mất Nhìn Trời”

¹¹ Tên tểu của Hội.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Tay run run dâng chén rượu ân tình
Lời nghẹn nghẹn đọc bài văn tưởng niệm

Hỡi ôi! Cung duy - Thượng hưởng

Trần Quán Niệm và Nguyễn Hưng Quảng hợp soạn

(Bài văn này được đọc trong lễ tưởng niệm các bạn đã sớm ra đi, nhân dịp họp khóa XII Sĩ Quan Hải Quân Nha Trang tại Santa Ana, California ngày 12 và 13 tháng 8, 2000 kỷ niệm 38 năm nhập ngũ; ngày 16 tháng 8, 2002 tại Washington, D.C., kỷ niệm 40 năm nhập ngũ; ngày 4 tháng 3, 2004, tại Houston, Texas, 42 năm nhập ngũ)

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Em Đi Bỏ Lại Nụ Cười

Em đi bỏ lại nụ cười
Bỏ người ngờ ngẩn nhớ Mười Phương em
Trang kinh lần giờ Hoa Nghiêm
Vọng tâm nào thấy An Nhiên, Niết Bàn

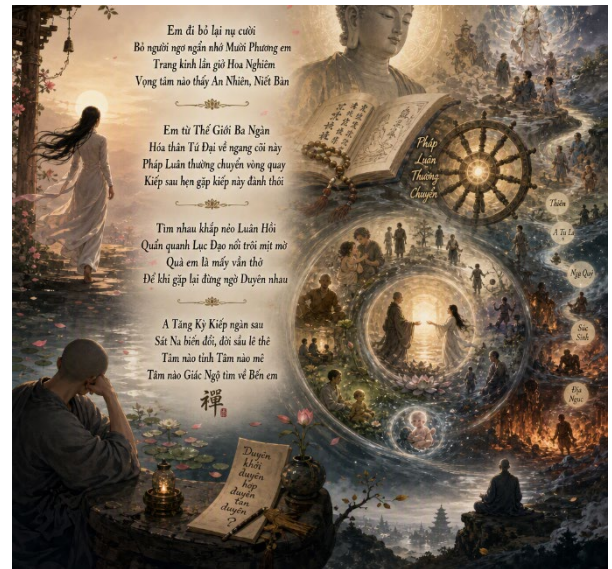
Em từ Thế Giới Ba Ngàn
Hóa thân Tứ Đại về ngang cõi này
Pháp Luân thường chuyển vòng quay
Kiếp sau hẹn gặp kiếp này đành thôi

Tìm nhau khắp nẻo Luân Hồi
Quần quanh Lục Đạo nổi trời mịt mờ
Quà em là mấy vãn thơ
Để khi gặp lại đừng ngỡ Duyên nhau

A Tăng Kỳ Kiếp ngàn sau
Sát Na biến đổi, đời sâu lê thê
Tâm nào tỉnh Tâm nào mê
Tâm nào Giác Ngộ tìm về Bến em

Trần Quán Niệm

Em Đi Bỏ Lại Nụ Cười
Thơ: Trần Quán Niệm
Hòa âm Quang Đạt
Trình bày: Triệu Vinh, Diệu Hiền
Nhạc: Nguyễn Thiện Lý, Khóa 14, 4/1964 –
12/1965, Đề Nhị Kim Ngưu, Trung Tâm Huấn
Luyện Hải Quân Nha Trang, Hải Quân Việt
Nam Cộng Hòa

Trung Tâm Huấn Luyện Hải Quân
Nha Trang

Trung Tâm Huấn Luyện Hải Quân Nha Trang,
Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa
{<http://hqvnch.net/default.asp?id=587&lstd=62>}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

<https://www.youtube.com/watch?v=RRIfE7YKdg&t=11s>

<https://www.youtube.com/watch?v=vWIDQMufTek>

<https://www.art2all.net/nhac/thienly/emdibola-inucuo.html>

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Bài Thơ Khóc Bạn

Trước kim quan lòng đau như cắt
Mới ngày nào còn thấy mặt nhau
Trời mây tan tác u sầu
Tiễn anh về chốn mồ sâu lạnh buồn

Nhắc chuyện xưa lại tuôn giòng lệ
Lũ chúng mình thế hệ đôi mươi
Tóc xanh, mắt sáng, môi tươi
Thư sinh rữ áo, vui đời Hải Quân

Rồi bão tố, phong vân dữ dội
Đêm Quân Trường gối súng chờ mong
Ngóng trông một sớm mai hồng
Kinh ngư vượt sóng, vẫy vùng biển khơi

Đất nước Việt khắp nơi lửa đạn
Chinh chiến dài, mặt dạn phong sương
Đêm về tiếng vạc kêu sương
Rong tàu tuần tiểu, ngăn đường Cộng quân

Anh chiến hạm, tôi nơi hậu cứ
Chúng ta thề gìn giữ giang san
Nào hay cuộc chiến sớm tàn
Tung trời chim biển lạc đàn bay xa

Tháng Tư Đen ngày ta gầy súng
Vội theo tàu, còi giục khơi xa
Vời trông về nước non nhà
Nghìn trùng xa cách, lòng ta mỗi mòn

Nơi đất khách sắt son một dạ
Gây dựng đời tôi tả từ đây
Hải âu phi xứ gom bầy
Quây quần họp mặt như ngày xa xưa (*)

Hải Quân (HQ) Việt Nam Cộng Hòa (VNCH)

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Niềm vui kia, mới vừa hôm nọ
Sao vội vàng anh nữ chia tay
Trông vời non nước trời mây
Cánh chim bạt gió, lạc bầy kêu thương

Trước bài vị, trầm hương nghi ngút
Bài thơ này, tiễn biệt người đi
Cõi đời tử biệt sinh ly
Xót thân tứ đại, còn gì nữa đâu

Anh yên giấc nghìn Thu tự tại
Hình hài kia gửi lại quê người
Trông về cố quận xa xôi
Chiếc hồn lữ thứ, ngậm ngùi thương đau

Vợ, con anh giọt châu lã chã
Bạn Song Ngư (**) buồn bã từ đây
Trần gian lê nặng tháng ngày
Bụi hồng lãng đãng xa bay về trời (***)

Trần Quán Niệm
(nhớ bạn Nguyễn Sĩ)

(*) Hợp khóa

(**) Khóa 12 (8/1962 – 3/1964), Đệ Nhất
Song Ngư, Trung Tâm Huấn Luyện Hải Quân
Nha Trang, Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa

(***) Câu đối phúng viếng

*“Mượn ngọn lửa hồng, thân tứ đại về nơi cát
bụi*

*Nương làn khói trắng, hồn thanh cao đến chốn
bình an”*

Trung Tâm Huấn Luyện Hải Quân
Nha Trang

Trung Tâm Huấn Luyện Hải Quân Nha Trang,
Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa
{<http://hqvnch.net/default.asp?id=587&lstd=62>}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Sao Vẫn Lạc Đời Nhau

Chưa trang điểm mà hồn ta đã đuổi
Đôi mắt em ngàn đóa đầm sương tư
Giòng sông nào chảy xuôi vào dĩ vãng
Chợt một chiều, thổi ngọn gió hoang vu

Bước ngập ngừng, mang hồn Thu diễm tuyệt
Ao em bay rạo rực lá sang mùa
Thu về chưa mà hồ xanh sóng biếc
Ta bồi hồi rung động trái tim xưa

Chùng len lén đi sâu vào tâm thức
Những xuyên sao, lạ lẫm thừa đầu đời
Môi em hồng quyến lấy hồn nao nức
Trên đường về, lòng lãng đãng chơi vơi

Ta thừa đó hồn ngu ngơ, vụng dại
Giòng đời trôi, lạc lối bước trần gian
Con sóng nào xô đời ta đi mãi
Miền xa xôi vẫn nhớ nẻo thiên đàng

Ngàn năm em, còn trầm hương dáng ngọc
Ngàn năm ta, còn nuôi tiếc tình đau
Hoa hạnh ngộ, con tim nào chợt thất
Tìm được người, sao vẫn lạc đời nhau

Trần Quán Niệm

Sao Vẫn Lạc Đời Nhau
Thơ: Trần Quán Niệm
Trình bày: Cao Huy Thế

Nhạc: Nguyễn Tâm Hàn, Khóa 14, 4/1964 – 12/1965, Đề Nhị Kim Ngưu, Trung Tâm Huấn Luyện Hải Quân Nha Trang, Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa

Sao Vẫn Lạc Đời Nhau
Thơ: Trần Quán Niệm
Trình bày: Thanh Lan

Nhạc: Nguyễn Thiện Lý, Khóa 14, 4/1964 – 12/1965, Đề Nhị Kim Ngưu, Trung Tâm Huấn Luyện Hải Quân Nha Trang, Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
 Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

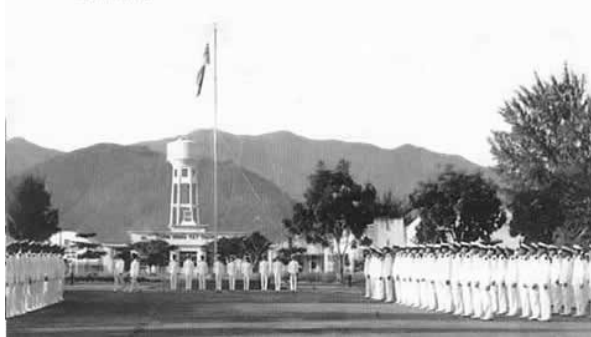
{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

https://www.youtube.com/watch?v=HK_D-2CWORQ

<https://www.youtube.com/watch?v=uOl56Lh6S0>

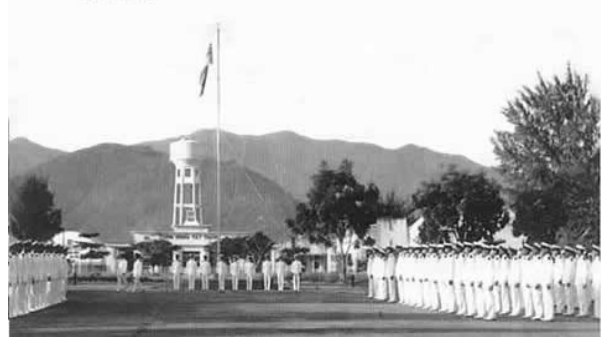

Trung Tâm Huấn Luyện Hải Quân
 Nha Trang

Trung Tâm Huấn Luyện Hải Quân Nha Trang, Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa
 {<http://hqvnch.net/default.asp?id=587&lstd=62>}

Trung Tâm Huấn Luyện Hải Quân
 Nha Trang

Trung Tâm Huấn Luyện Hải Quân Nha Trang, Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa
 {<http://hqvnch.net/default.asp?id=587&lstd=62>}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Tình Người Áo Trắng

Thủa ấy em còn ngây thơ quá
Sách vở học trò, áo trắng bay
Đời tôi lính biển nhiều sương gió
Tôi thương mà em đâu có hay

Dù rộn ràng nhiều nhưng chẳng nói
Âm thầm ngày tháng cũng qua đi
Nào ai biết mỗi tình si ấy
Tâm sự cùng ai? Được ích gì?

Rồi em áo mới, sang nhà mới
Tôi vẫn cô đơn, kiếp hải hồ
Chúc em đẹp trọn duyên đôi lứa
An phận mình thôi, lỡ chuyến đò

Tôi vẫn thương thâm người em gái
Lòng cố lạnh lùng, nhưng để đâu
Vết thương ngày cũ chưa lành hẳn
Vẫn còn rỉ máu, nhớ về nhau

Bao năm tìm kiếm trong vô vọng
Nào biết người xưa nay ở đâu?
Tình cờ tin nhắn người trong mộng
Góa phụ cô đơn, một mối sầu

Trần Quán Niệm

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Gửi Đà Lạt Dấu Yêu

Mai em về Đà Lạt
Đi lại giùm anh từng con dốc nhỏ
Từng nẻo đường, từng góc phố mù sương
Hồ Xuân Hương hàng liễu rủ vãn vương
Thửa hai đứa tựa vai nhau tình tự

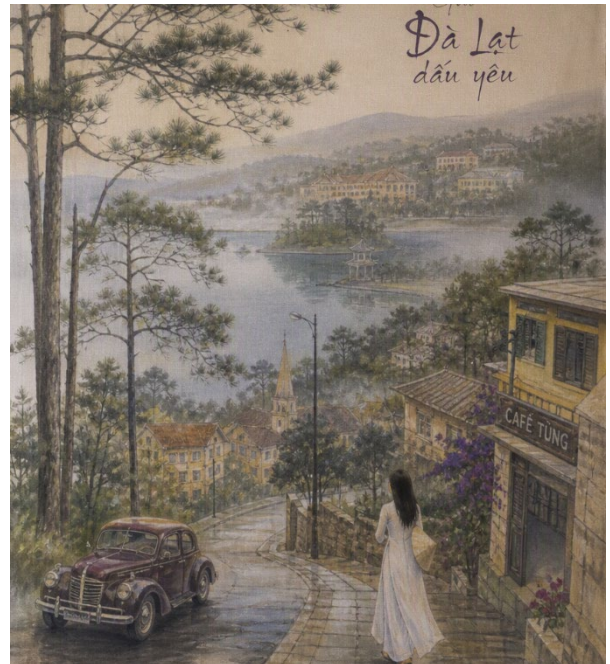
Mai em về Đà Lạt
Uống hộ anh ly cà phê quán nhỏ
Ngắt từng giọt buồn rơi vào cối hư không
Hương ngát thơm như môi má em hồng
Buổi chiều cao nguyên se se gió lạnh

Mai em về Đà Lạt
Nhớ lang thang trên đồi thông thơ mộng
Lắng im nghe ngàn tiếng gió thì thầm
Hòa cõi lòng trong một nỗi băng khuâng
Tìm dấu khắc ngày tình ta chớm nở

Mai em về Đà Lạt
Nhớ thăm giùm anh khuôn viên Đại Học
Lối đi mòn nở rộ Mimosa
Giáo đường trầm trong tiếng hát thánh ca
Quỳ bên nhau, đôi ta cùng khấn nguyện

Mai em về Đà Lạt
Mang theo hồn anh với lời hoài niệm
Gửi miền dấu yêu một thửa rất xa
Bao nhiêu năm lưu lạc khỏi quê nhà
Vẫn khắc khoải trong tim niềm nhung nhớ

Mai em về Đà Lạt
Đừng quên rằng
Có một người mong em
Từng nhịp thở

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Trần Quán Niệm

Bài thơ "Mai Em Về Đà Lạt" của Trần Quán Niệm đã được nhạc sĩ Nguyễn Đình Phùng phổ nhạc, khắc họa khung cảnh Đà Lạt lãng mạn, se lạnh và đầy hoài niệm. Ca khúc này nổi tiếng qua giọng ca của Tuấn Ngọc trong album Áo Mộng (2012)

<https://www.youtube.com/watch?v=GkXtULKm0E>

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Gửi Nha Trang Yêu Dấu

Tóc em dài đêm Nha Trang huyền thoại
Áo em bay, bay trắng cả đường chiều
Môi em hồng cho nụ cười thêm đẹp
Theo em về lòng rộn rã thương yêu

Em tan trường tung tăng hồn chim sẻ
Tuổi trình nguyên chan chứa mộng ban đầu
Mộng bay cao cùng mây trời lồng lộng
Anh bên đường em nhìn thấy anh đâu

Anh ướp cánh phượng hồng trang giấy mới
Trao cho em để em chép thơ tình
Em không chép nên giấy còn trắng mãi
Hoa phai màu tình từ đó lênh đênh

Em đi rồi anh vẫn thường qua ngõ
Hàng cây buồn ghi hình bóng người xa
Mỗi mùa hè phượng lại về rực rỡ
Bên kia đời ai có thấu tình ta

Trần Quán Niệm

Gửi Nha Trang yêu dấu,
nơi phượng đỏ về chiều
em vẫn đứng đây,
giữa gió heo may
nhìn về em - nhớ về anh...
Những cánh hoa phượng
rơi như kỷ ức,
có người lãng lè
giữa đời bèo...

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Bình Định Vương Lê Lợi

Hàng năm, vào ngày 21, 22 tháng Tám Âm Lịch, toàn dân ta lại cử hành giỗ kỷ niệm Người Anh Hùng Áo Vải đất Lam Sơn. Anh hùng Lê Lợi đã nằm gai nếm mật, kiên trì khởi nghĩa đánh thắng giặc Minh trong 10 năm gian lao, đổ xương máu, giành lại độc lập cho dân ta. Chúng tôi xin dùng vần thơ, thuật lại chiến công hiển hách của người xưa đã dựng nước và giữ nước để chúng ta có giải đất Việt Nam gấm vóc ngày nay.

Lê Lợi (1385-1433), Người Anh Hùng Áo Vải đất Lam Sơn, Tỉnh Thanh Hóa
{https://en.wikipedia.org/wiki/L%C3%AA_L%E1%BB%A3i}

Trong dòng lịch sử oanh liệt, chúng ta bao lần bị Trung Hoa xâm lấn, và bao chàng trai đã oai hùng chiến đấu, mang lại thắng lợi vẻ vang. Tại sao Cộng Sản Việt Nam ngày nay lại khiếp nhược, dè hèn?

Suốt mười năm nằm gai nếm mật
Trải bao phen khốn quẫn điêu linh
Vung thần kiếm đuổi giặc Minh (*)

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Dựng xây đất nước thái bình âu ca

Chí Linh Khởi Nghĩa
Giặc Minh đô hộ
Tàn ác trăm bề
Bắt dân vào rừng kiếm ngà voi
Lặn biển sâu mò ngọc quý
Gái đẹp, bạc vàng cướp bóc thẳng tay
Mạng người coi như kiến cỏ
Giết chóc, tù đầy, thuế nặng, sưu cao

Anh hùng áo vải đất Lam Sơn
Hào khí ngất trời
"Làm trai nuôi chí lớn, lập công to
Sao cam uốn gối bo bo hầu người."

Năm Mậu Tuất (1418)
Vùng Chí Linh hiểm địa
Dựng ngọn cờ khởi nghĩa
Đãi người hiền sĩ
Chiêu mộ tinh binh
Quyết quét sạch giặc Minh xâm lược

Lê Lai Xả Thân Vì Đại Nghĩa
Buổi ban đầu
Tuần kiệt như sao buổi sớm
Nhân tài tựa lá mùa Thu (1)
Ba lần quân Minh vây khốn
Nơi rừng núi Chí Linh
Sức nghĩa binh như ngọn đèn trước gió

"Than ôi! Lẽ nào lòng Trời chẳng tựa
Bắt dân Nam khôn khổ đọa đầy
Thôi cũng đành, liều chết phá trùng vây?"

Lê Lai hiên ngang
Xin được khoác hoàng bào
Xả thân vì đại nghĩa
Ôi! Anh hùng tử, khí hùng nào tử

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Vì nước quên mình gương chói sáng
ngàn thu (3)

Âi Chi Lăng, Liễu Thăng chết chém
Năm Bính Ngọ (1426)
Bình Định Vương tiến đánh Đông Đô
Chốn Ninh Kiều, máu chảy thành sông
Gò Nhân Mục, thây phơi đầy bãi

Năm Đinh Mùi (1427)
Vây hãm Vương Thông nơi Tụy Động
Giặc thua to, giả kẻ xin hàng
Âi Chi Lăng binh viện tràn sang
Mười vạn quân tiến như thác lũ
Hai mươi ngàn chiến mã hý vang
Liễu Thăng nghênh ngang đắc chí
Sa phục binh chết chảng toàn thây (4)

Lý Khánh cùng đường tự tận
Hoàng Phúc tự trối xin hàng
Vương Thông, Mộc Thạnh mật vỡ hồn kinh
Ôm mối nhục kéo tàn binh về nước

***

Lật trang sử Việt
Hào khí bừng bừng
Lùng lầy chiến công
Tưởng nghe gió kiếm trên trang giấy
Mơ nét người xưa chống ngoại xâm

Trần Quán Niệm

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
 Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
 Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

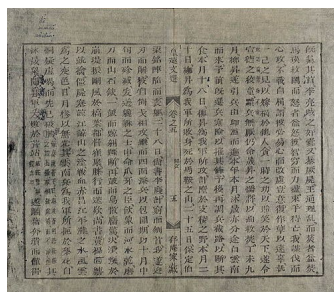
(*) Thần Kim Qui trao thần kiếm

Thần Kim Qui

{<https://www.facebook.com/mythologist/photos/th%E1%BA%A7n-kim-quy-th%E1%BA%A7n-kim-quy-t%E1%BB%A9c-r%C3%B9a-v%C3%A0ng-l%C3%A0-m%E1%BB%99t-b%E1%BB%83u-t%C6%B0%E1%BB%A3ng-thi%C3%AAng-li%C3%AAng-c%E1%BB%A7a-ng%C6%B0%E1%BB%9Di-/2128509453850932/>}

(1) Bình Ngô Đại Cáo

Bình Ngô Đại Cáo (1428)
 {https://en.wikipedia.org/wiki/B%C3%ACnh_Ng%C3%B4_%C4%91%E1%BA%A1i_c%C3%A0o}

Nguyễn Trãi (?-1442), tác giả Bình Ngô Đại Cáo
 {https://en.wikipedia.org/wiki/B%C3%ACnh_Ng%C3%B4_%C4%91%E1%BA%A1i_c%C3%A0o}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

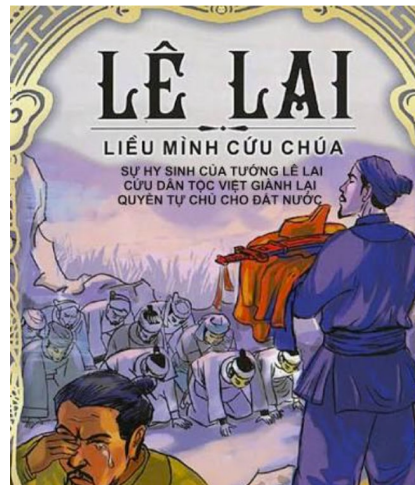

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

(2) Hà Nội

(3) 21 Lê Lai, 22 Lê Lợi

Vua Lê Thái Tổ di ngôn cho hậu duệ, giỗ Lê Lai trước 1 ngày giỗ Lê Lợi

Lê Lai Liêu Minh Cứu Chúa

{<https://www.facebook.com/viettan/photos/t%C6%B0%E1%BB%9Fng-ni%E1%BB%87m-anh-h%C3%B9ng-l%C3%AA-lai-li%E1%BB%81u-m%C3%ACnh-c%E1%BB%A9u-ch%C3%BAang%C3%A0y-3102015-nh%E1%BA%B1m-ng%C3%A0y-2110s%E1%BB%B1-hy-si/10154397419650620/>}

(4) Việt Nam Sử Lược của cụ Trần Trọng Kim chép rằng: Ngày 18 tháng 9, quân Liễu Thăng đến gần ải Chi Lăng. Lê Sát sai Trần Lựu ra đánh rồi bỏ chạy. Liễu Thăng mừng lắm, chỉ đem 100 quân kỵ đuổi theo. Được một đoạn, phải chỗ bùn lầy, ngựa đi không được, phục binh ta đổ ra đánh, chém Liễu Thăng ở núi Đèo Mã Pha (tục gọi là gò Té Ngựa, bây giờ là Mã Yên Sơn, thuộc Ôn Châu). Hôm ấy là ngày 20 tháng 9 năm Đinh Vị (1427).

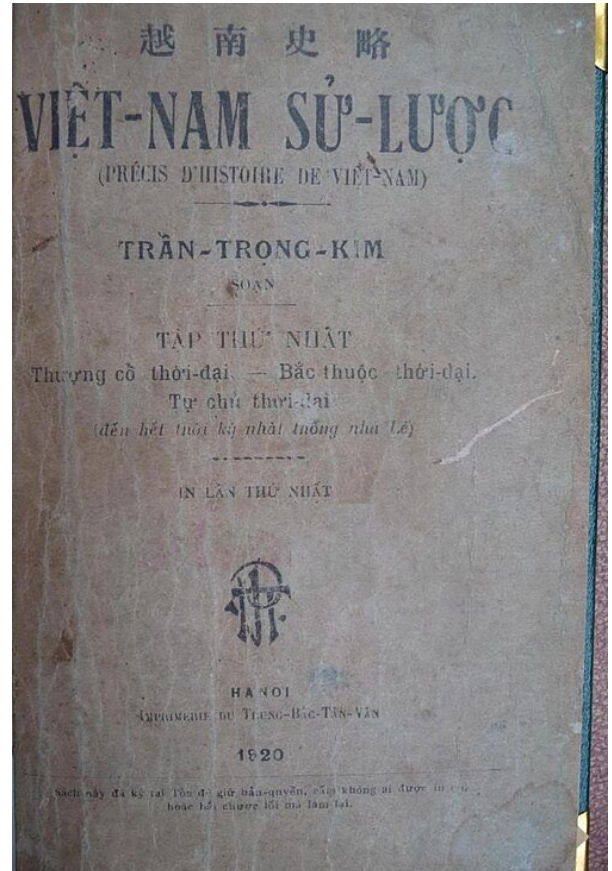
Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Trần Trọng Kim (1883-1953)
{https://en.wikipedia.org/wiki/Tr%E1%BA%A7n_Tr%E1%BB%8Dng_Kim}

Việt Nam Sử Lược (1920)
{https://en.wikipedia.org/wiki/Vi%E1%BB%87t_Nam_s%E1%BB%AD_1%C6%B0%E1%BB%A3c}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

TRUYỆN NGẮN

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Tản Mạn Về Chuông

Lời nói đầu

Tác giả sống tạm dung tại New Jersey. Tiểu bang này nối liền với tiểu bang Pennsylvania bởi một cây cầu. Bạn bè đến thăm thành phố lịch sử Philadelphia, tác giả hướng dẫn họ tới viếng Công Trường Tự Do (Liberty Park), nơi tổ tiên của dân Mỹ, soạn thảo Bản Tuyên Ngôn Độc Lập, và thăm quả chuông “nổi tiếng” của nước Mỹ. Tác giả tức cảnh viết bài phiếm này. Ước mong “Mua vui cũng được một vài trống canh” cho độc giả của Hội Hải Quân Trùng Dương nhân Mùa Vu Lan Báo Hiếu.

Independence Hall - nơi tổ tiên của dân Mỹ, soạn thảo Bản Tuyên Ngôn Độc Lập, thành phố Philadelphia, tiểu bang Pennsylvania, Hoa Kỳ
{https://en.wikipedia.org/wiki/Independence_National_Historical_Park}

Liberty Bell – quả chuông “nổi tiếng” của nước Mỹ, thành phố Philadelphia, tiểu bang Pennsylvania, Hoa Kỳ
{https://en.wikipedia.org/wiki/Independence_National_Historical_Park}

Tại khắp các quốc gia, Đông cũng như Tây, chuông là pháp khí quan trọng trong các nghi lễ tôn giáo, nhất là tại các nước Đông Phương. Chuông được sử dụng từ rất lâu. Linh Mục Công Giáo rung chuông để trừ tà, diệt quỷ. Người Nga rất sùng kính chuông. Ấn Độ Giáo, Phật Giáo, Khổng Giáo đều sử dụng chuông khi hành lễ. Ngay đến Hồi Giáo, tuy tin tưởng tiếng chuông quấy rầy các linh hồn vừa lìa khỏi xác, đang bay lơ lửng trong không gian, nhưng kinh Quran cũng ghi là những chuông nhỏ treo trên cây nơi Thiên Đàng, chính là tiếng nhạc của Đấng Tối Cao.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Thời tiền sử, con người bán khai tình cờ dùng gậy gỗ vào thân cây rỗng ruột, thấy phát ra tiếng kêu kỳ dị, âm vang, thì rất sợ hãi, cho đó là tiếng nói của thần linh, bèn dùng âm thanh này trong nghi lễ, để truyền thông với thần thánh. Đó là thủy tổ của chiếc mõ. Qua thời đại đồ đá, khánh đá được sử dụng. Từ thời đại đồ đồng, chuông được ra chuộng hơn cả.

Tuy cùng một tiếng chuông, mỗi người nghe lại hồi nhớ đến những kỷ niệm khác nhau. Kẻ lữ hành đơn độc đang say ngủ nơi sa mạc mênh mông, bỗng choàng thức giấc, tưởng chừng như nghe đâu đây, văng vẳng tiếng chuông của ngôi giáo đường nhỏ bé, cách xa cả trăm dặm, nơi hắn đã sống. Chàng thủy thủ cô đơn đang hải hành trên biển cả bao la, mơ màng nhớ về ngôi nhà thờ với tiếng chuông reo vang vào ngày Chủ Nhật, nơi đó người yêu chàng đang lặng lẽ tiến tới giáo đường làm lễ. Napoléon, một chiến hạm, đi thanh sát chiến trường sau trận đánh lớn, quanh ông la liệt hàng ngàn binh sĩ, lớp chết, lớp bị thương nằm bất động trong bầu tử khí âm u. Hốt nhiên từ ngôi làng nhỏ bé xa xa, chuông nhà thờ cất tiếng. Vị Hoàng Đế dừng ngựa lắng nghe. Trong khoảnh khắc, ông quên hẳn địa vị dũng tướng của mình, mừng rỡ đến tiếng chuông quen thuộc hồi còn niên thiếu tại làng Brienne. Ông lặng lẽ xuống ngựa, ngồi tựa gốc cây và khóc vui. Đối với lão bà, đang lim dim ngủ gà ngủ gật bên lò sưởi, tiếng chuông gợi nhớ hình ảnh ngày cưới xa xưa, với quần áo mới và mọi người hoan hỷ vui tươi. Với người hành khất nằm co ro trong đêm lạnh, dạ dày lép kẹp, tiếng chuông nhắc đến những ngày Noel xa xưa, có thức ăn, có lửa ấm.

Kẻ lữ hành đơn độc đang say ngủ nơi sa mạc mênh mông, bỗng choàng thức giấc, tưởng chừng như nghe đâu đây, văng vẳng tiếng chuông ...

Chàng thủy thủ cô đơn đang hải hành trên biển cả bao la, mơ màng nhớ về ngôi nhà thờ với tiếng chuông ...

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Napoleon Bonaparte (1769-1821)
{<https://www.parismuseumpass.fr/en/post/in-the-footsteps-of-napoleon>}

Napoleon Bonaparte (1769-1821) hồi còn niên thiếu tại làng Brienne, Pháp
{<https://www.ebay.com/itm/404825177360>}

Đối với lão bà, đang lim dim ngủ gà ngủ gật bên lò sưởi, tiếng chuông ...

Với người hành khất nằm co ro trong đêm lạnh, dạ dày lép kẹp, tiếng chuông ...

Đối với người Việt Nam, tiếng chuông vang vọng một kỷ niệm trầm mặc, lâng lâng. Nơi thôn quê im vắng, ánh hoàng hôn thoi thóp trên đồng lúa vàng mênh mông, đàn chim lặng lẽ bay về rặng núi xa xa. Trong không khí buổi chiều tà đượm vẻ buồn bã, băng khuâng của một ngày sắp tắt, tiếng chuông thu không từ ngôi chùa trên đồi ngân nga điểm tiếng. Âm thanh dịu dàng trầm buồn lan vào không gian, tỏa xuống thôn làng phía dưới. Mỗi tiếng chuông như một khối âm thanh tròn

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

đầy, lan rộng mãi ra, như từng vòng tròn trên mặt hồ phẳng lặng. Tiếng chuông như xua tan niềm tục lụy nơi tâm hồn thể nhân.

*Thoảng bên tai một tiếng chày kinh
Khách tang hải giật mình trong giấc mộng*

Đối với các vị bồ lão, tiếng chuông, mõ đều đều là lẽ sống của tuổi già, điểm nhịp cho lời kinh, tiếng kệ, thơm ngát hương hoa nơi cửa Phật.

Mỗi tiếng chuông như một khối âm thanh tròn đầy, lan rộng mãi ra, như từng vòng tròn trên mặt hồ phẳng lặng.

Đối với các vị bồ lão, tiếng chuông, mõ đều đều là lẽ sống của tuổi già, điểm nhịp cho lời kinh, tiếng kệ, thơm ngát hương hoa nơi cửa Phật.

Xem thế, Đông, Tây luôn luôn khác biệt. Tiếng chuông nhà thờ với âm thanh lảnh lót thường được sử dụng để đánh dấu một sự việc có tính cách xã hội: đám cưới, đám ma, ngày lễ lớn, cháy nhà, chiến tranh, v.v. Trong khi đó, tiếng chuông chùa thâm trầm, chậm rãi, điểm vào giờ công phu sáng và chiều. Đặc biệt, tiếng chuông chiều thường được gọi là hồi chuông thu không hay hồi chuông chiều mộ. Âm thanh đã khác, mà hình dáng cũng không giống. Chuông Âu Châu có hình loe, trong khi chuông Á Đông hình thuẫn, vành chuông thường có hình hoa sen và trên đỉnh luôn luôn có lỗ hồng.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

“... tiếng chuông chiều thường được gọi là hồi chuông thu không hay hồi chuông chiều mộ”

Chuông Âu Châu có hình loe, trong khi chuông Á Đông hình thuần, vành chuông thường có hình hoa sen và trên đỉnh luôn luôn có lỗ hồng

Người Tây Phương sinh sau, để muộn trong nghệ thuật đúc chuông, cho rằng chuông Đông Phương, nhờ có lỗ hồng này mà ít bị rạn nứt. Rõ là “vụng múa chề đất lệch”, sự thật không đơn giản như vậy.

Nghệ Thuật Đúc Chuông

Người Trung Hoa đã đạt tới mức tinh diệu về nghệ thuật đúc chuông từ rất lâu . Đời vua Hoàng Đế (2697 trước Tây Lịch), chuông được sử dụng trong lễ nhạc. Năm 2284 trước Tây Lịch, hoàng đế nhà Chung cho thiết lập một hệ thống đồng nhất trong việc đo lường cũng như cho đúc chuông để làm chuẩn cho âm thanh trong nhạc cụ. Chuông cổ nhất hiện được lưu giữ tại bảo tàng viện ở Chicago, đúc từ đời Đông Chu, khoảng 500 năm trước Tây Lịch.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Chuông Trung Hoa cổ nhất hiện được lưu giữ tại The Art Institute of Chicago, tiểu bang Illinois, Hoa Kỳ
{<https://www.artic.edu/interactive-features/bell-nao>}

Hợp kim dùng để đúc chuông gồm 6 phần đồng và 1 phần thiếc. Lúc nấu chảy, hợp kim có màu xám, rồi chuyển sang màu vàng tươi, và từ từ sang màu xanh trắng. Khi hợp kim đạt tới màu xanh (khoảng 1100 độ C hay 2000 độ F) là đã sẵn sàng để đổ vào khuôn. Khi đổ khuôn, phải chờ chờ

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

cho hơi thoát ra, nếu không, hơi sẽ tạo thành bọt nơi thành chuông, khiến chuông bị rạn nứt khi sử dụng. Với chuông lớn, phải mất mấy ngày mới nguội hẳn. Đây cũng là giai đoạn quan trọng. Sự làm nguội cần được điều chỉnh khéo léo, nếu không, phần ngoài chuông nguội nhanh hơn phần bên trong, tạo thành từng lớp kim khí không đồng đều, khiến chuông khi đánh sẽ bị nứt.

Phật tử tin tưởng, sự cúng dường trong việc tô tượng, đúc chuông, dựng chùa, xây tháp có công đức rất thù thắng. Mỗi khi có công tác đúc chuông tại một ngôi chùa làng thì đó là một biến cố quan trọng đối với dân cư trong vùng. Ngày đổ khuôn, trong nghi lễ trang nghiêm, các bà, các cô si sụp khăn vái, và ném vào nồi đúc đang sôi sục, các đồ trang sức bằng vàng để dâng cúng cầu phước, lộc, thọ. Đồng thời, người ta tin tưởng rằng chất vàng làm âm thanh chuông thánh thót hơn.

Dưới triều vua Vĩnh Lạc, đời nhà Minh (1403-1425), thủ đô Trung Hoa được dời từ Nam Kinh sang Bắc Kinh. Trước khi thiên đô, nhà vua cho lệnh xây cất thành quách, dinh thự, đền đài, cung điện tại Bắc Kinh. Một tháp cao được xây, bên trong treo một cái trống đại, tiếng đánh lên rất to, khắp kinh thành đều nghe. (Có lẽ đây là cái trống được tả trong Chinh Phụ Ngâm chăng?)

*Trống trảng thành lung lay bóng nguyệt
Khói cam tuyền, mờ mịt thức mây*

Để tương xứng với trống, vua ra lệnh đúc một cái chuông cực lớn, nặng 40 tấn, treo tại một tháp khác. Một vị quan có nhiệm vụ trông coi việc đúc chuông. Trong mấy tháng, chuông đúc hai lần mà không thành, vì có vết rạn, phải đúc lại. Nhà vua lấy làm tức giận, nếu lần thứ ba không xong, viên quan sẽ bị chém đầu. Viên quan buồn rầu lo ngại. Ông ăn chay, giữ mình thanh tịnh, cầu khẩn Phật Trời phù hộ cho được kết quả tốt đẹp. Con gái ông, nàng Khả Ái, mới 16 tuổi, rất xinh đẹp và hiếu thảo, thấy cha lo buồn nên đi hỏi ý kiến một vị chiêm tinh gia danh tiếng, xem tại sao mấy lần đúc chuông đều thất bại? Ông cho hay, cần phải có máu của một đồng nam hay đồng nữ còn trinh trắng hòa tan với chất đồng thì chuông mới thành.

Ngày đúc chuông, khi chất đồng được nấu sôi và sẵn sàng đổ vào khuôn, bất chợt nàng Khả Ái phóng mình vào lò nấu. Người thị nữ vội vàng giữ lại nhưng không kịp. Trong chốc lát, thân hình cô gái tan biến trong khối đồng đang sôi sục. Không lưu lại dấu vết gì. Nhờ máu nàng trinh nữ hòa với chất hợp kim, lời tiên tri ứng nghiệm, chuông hoàn thành tốt đẹp. Nhưng sau này mỗi khi đánh lên, tiếng ngân nga lúc gần cuối chọt cao lên, dường như tiếng kêu của người con gái. Nếu nghe kỹ, âm thanh tựa như tiếng “hài”, nên người ta tin tưởng đó là lời nói cuối cùng của nàng Khả Ái, đang quanh quẩn đâu đây tìm kiếm chiếc giày đã mất. Đặc biệt, nghe tiếng chuông vang, những người vô tâm nhất cũng phải cảm động băng khuâng.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

“Ngày đúc chuông, khi chất đồng được nấu sôi và sẵn sàng đổ vào khuôn, bắt chọt ...”

Quả chuông lâu đời nhất Campana della Renga (đúc năm 1159) ở thành phố Verona, Ý Đại Lợi {<https://www.youtube.com/watch?v=MyzXR3a-6uI>}

Tháp Chuông Campana della Renga (đúc năm 1159) ở thành phố Verona, Ý Đại Lợi {<https://www.youtube.com/watch?v=MyzXR3a-6uI>}

Bên Âu Châu, cho đến thế kỷ thứ VII chuông thường làm bằng đồng lá, tán lại bằng đinh vít. Mãi đến thế kỷ thứ XII người Âu mới học được nghệ thuật đúc chuông. Tuy nhiên, hợp kim có nhiều chất thiếc nên âm thanh cao, chất chũa và nhất là dễ nứt, vì hợp kim quá giòn. Quả chuông được coi như lâu đời nhất, đúc năm 1159, hiện được lưu giữ tại Ý. Khác với chuông Á Châu, chuông Âu Châu có dùi chuông bằng kim loại, treo ngay trong lòng chuông, đánh lên bằng cách làm chuyển động quả chuông để dùi đập vào thành chuông. Đó cũng là lý do khiến chuông Âu Châu hay nứt, bể. Ngoài ra, còn một lý do nữa là trong những dịp vui mừng tại nhà thờ, mấy chàng trai kéo chuông hăng say kéo hết sức mà nên nổi.

Chuông Á Châu, không có dùi chuông theo kiểu Âu Châu, và chỉ đứng yên một chỗ. Chuông được

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

đánh bằng chày gỗ, thường tạc hình con cá kình. Chuông khắc hình con bò lao. Tương truyền, bò lao là loài vật sống trong vùng nước êm, kín đáo, thường bị cá kình từ biển lọt vào đuôi bắt. Bò lao sợ chạy, phát ra tiếng kêu rất to, do đó hai loài này được khắc trên chuông và chày ngụ ý mong chuông kêu to.

Chày gỗ, thường tạc hình con cá kình. Chuông khắc hình con bò lao

Tiếng Chuông

Chuông đúc xong, chư Tăng làm lễ cúng dường, dâng lên Tam Bảo, tin tưởng nhờ thế chuông trở nên linh thiêng. Tương tự, các vị Linh Mục làm phép rửa tội cho chuông mới. Trước khi người Âu Châu biết sử dụng chuông tại các giáo đường, giáo đường được kiến trúc với mái bằng, không có gác chuông. Sau này, nhà thờ luôn luôn có tháp cao để treo chuông, như vẫn thấy ngày nay, mục đích là khiến tiếng chuông vang xa.

Chuông chùa rất hiếm khi được treo trên tháp mà chỉ được treo trên giá gỗ. Bù lại, chùa thường được xây cất trên đồi hay núi cao. Chắc các bạn yêu thơ Đường hẳn không lạ gì bài thơ tứ tuyệt của Trương Kế:

*Nguyệt lạc, ô đề, sương mãn thiên
Giang phong ngư hỏa đối sầu miên*

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

*Cô Tô thành ngoai Hàn San Tự
Dạ bán, chung thanh đảo khách thuyền
(Trăng tà, tiếng quạ kêu sương
Ngọn đèn dầu với sầu vương bên bờ
Thuyền ai đậu bến Cô Tô
Nửa đêm nghe tiếng chuông chùa Hàn San)*

Người viết bài này cũng thuộc lòng thơ Trương Kế, lúc nhàn tản vẳng về lại ngâm nga. Một hôm bất chợt nảy ra thắc mắc: Chuông chùa chỉ đánh vào buổi sáng hay chiều, tại sao chùa Hàn San¹² lại đánh chuông lúc nửa đêm?

Chùa Hanshan (Hàn San), Jiangsu, Trung Quốc
{https://en.wikipedia.org/wiki/Hanshan_Temple}

Quả chuông ở Chùa Hanshan (Hàn San), Jiangsu, Trung Quốc
{https://en.wikipedia.org/wiki/Hanshan_Temple}

Chuông trống là pháp khí quan trọng chốn thiền môn, đâu phải ai cũng có quyền đánh và lúc nào cũng được đâu? Mãi sau này, tình cờ có một vị thức giả kể cho nghe truyền thuyết sau đây, mới giải được mối nghi tình.

Số là, vào đêm Trương Kế neo thuyền tại bến Cô Tô, Sư Cụ chùa Hàn San ngủ không được, thông thả dạo trên sân chùa. Nhìn vàng trăng lười liềm lơ lửng, sư cụ nảy ý thơ:

¹² Chùa Hàn San nhờ điển tích này mà nay được coi là một thắng cảnh tại Trung Quốc, cho du khách đi “tour” du lịch, thăm viếng.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

*Sơ tam, sơ tứ, nguyệt mông lung
Bán tựa ngân cầu, bán tựa cung
(Đêm nay đầu tháng, trăng mờ
Nửa như móc bạc, nửa ngò vành cung)*

Đến đây, Sư Cụ hết ý, bần khoản tìm tứ để nối hai câu tiếp. Chú tiểu thấy Sư Cụ ra chiều nghĩ ngợi, bèn hỏi nguyên do.

Khi biết rõ, chú nhìn vắn vợ xem có cảnh nào thích hợp để nối tiếp bài thơ cho trọn vẹn. Xa xa dưới chân đồi, con sông lặng lẽ uốn khúc, soi rõ vầng trăng dưới đáy nước. Chợt ý thơ vừa nảy, chú xin phép Sư Cụ được nối điệu.

*Nhất phiến ngọc hồ phân lưỡng đoạn
Bán trầm thủy đế, bán phù không
(Hồ xanh ai xẻ làm đôi
Nửa chìm đáy nước, nửa cài trên không)*

Sư Cụ hoan hỷ, vì gỡ được chỗ bí, lại mừng vì có đồ đệ thông minh, hay chữ. Cụ sai chú tiểu thỉnh chuông để cụ thấp nhang đánh lễ Tam Bảo đã phù hộ hai thầy trò làm được bài thơ hay. Tiếng chuông vang lên vào một giờ bất thường, lan tới con thuyền Trương Kế. Lúc này, ông cũng vừa làm xong hai câu đầu, đang nghĩ ngợi tìm ý, khiến nhà thơ hoàn tất được hai câu thơ cuối.

*Cô Tô thành ngoại Hàn San Tự
Dạ bán chung thanh đảo khách thuyền*

Sư Cụ & Chú Tiểu

Trương Kế

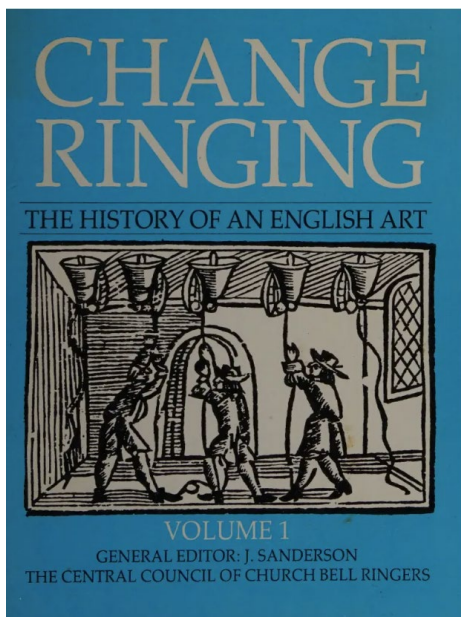
Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Bên Âu Châu không có qui luật nhất định trong việc đánh chuông hay rung chuông, nghĩa là phải đánh mấy hồi, mỗi hồi bao nhiêu tiếng. Ngoại trừ trường hợp nhà thờ có nhiều chuông 3, 5, 7 cái chẳng hạn, thì chuông nào có âm thanh cao được rung trước, kế đến là âm thanh thấp hơn cho đến hết rồi lập lại. Hoặc âm thanh thấp đi trước và cứ thế lên cao dần, miễn sao âm thanh đừng lủng củng là được. Việc này giao cho ông bố ở nhà thờ. Trong các lễ lớn có thêm các thanh niên phụ lực. Kéo chuông được coi là công tác vui chơi, thể dục nên rất thích hợp với tuổi thanh niên. Bên Anh Quốc, tác giả cuốn “The Art of Ringing” (1796) đã viết: Rung chuông vừa có tính cách thể thao, vừa giải trí được coi như một trong số ít các môn thể thao chọn lọc" (As an athletic exercise or amusement, there are few of so noble a nature, so conducive to health, and employing so many faculties, both mental and corporal, as that the art of ringing).

Thậm chí họ còn lập Hội Rung Chuông, tụ họp thành toán để đi rung chuông khắp xứ, hoặc chu du ngoại quốc để rung chuông thi. Điển hình là Hội Rung Chuông Ancient Society of College Youths tại Anh Quốc, thành lập năm 1637 và vẫn còn tồn tại tới bây giờ. Thành tích của toán này là vào năm 1868, tại nhà thờ St. Mathew ở Bethnal Green, họ đã rung không ngừng trong 9 giờ 20 phút, được cả thảy 15,840 tiếng.

The Art of Ringing/Change Ringing
{<https://www.scribd.com/document/856280592/Change-ringing-the-history-of-an-English-art-Sanderson-J-Jean>}

Ancient Society of College Youths (1637),
Luân Đôn, Anh Quốc
{<https://www.britannica.com/art/change-ringing>}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Trong Phật giáo, đánh chuông được gọi một cách trang nghiêm là thỉnh chuông, đượm nhuần tính cách tôn giáo. Chủ tiểu có nhiệm vụ thỉnh chuông, thi hành nhiệm vụ một cách kính cẩn, nghiêm trang. Thoạt tiên, chủ tiểu thắp hương đánh lễ và niệm bài kệ thỉnh chuông. Sau đó, thông thả thỉnh từng tiếng một, bằng cách di chuyển chày gỗ được treo nằm ngang bên cạnh chuông, để chày nện vào thành chuông. Tổng cộng cả thảy là 108 tiếng, tượng trưng cho 108 phiền não (tương tự chuỗi tràng hạt cũng có 108 hạt).

Tại sao lại 108? Theo nhà Phật, con người có 6 căn: nhãn, nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý. 6 căn này tương ứng với 6 trần: sắc, thanh, hương, vị, xúc, pháp; tạo thành 36 phiền não. 36 nhân 3 thành 108. 3 ở đây là 3 nghiệp thân, khẩu, ý.

Thoạt tiên, chủ tiểu thắp hương đánh lễ và niệm bài kệ thỉnh chuông. Sau đó, thông thả thỉnh từng tiếng một, bằng cách di chuyển chày gỗ được treo nằm ngang bên cạnh chuông, để chày nện vào thành chuông.

Chuỗi tràng Phật Giáo 108 hạt
{https://vi.wikipedia.org/wiki/Chuỗi_108_hạt}

Nơi thiền viện, Tăng chúng khi nghe tiếng chuông công phu buổi sáng thì thức dậy, sửa soạn vệ sinh cá nhân, xếp mền chiếu để khi hồi chuông dứt là sẵn sàng vào giờ Công Phu sáng. Buổi chiều cũng vậy, khi tiếng chuông thu không điểm, Tăng chúng ngừng tay, thu dọn công việc, giữ tâm an lặng, chuẩn bị Công Phu chiều.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

*Lắng lòng nghe, lắng lòng nghe
Tiếng chuông huyền diệu đưa về nhất tâm*

108 tiếng chuông được phân làm từng hồi. Tùy địa phương hoặc nhà chùa ấn định, mà hồi chuông dài ngắn, khác nhau. Chẳng hạn, ở các chùa tại Hàng Châu, chuông được thỉnh ba hồi, mỗi hồi 36 tiếng. Tại chùa Thiếu Lâm, chuông được thỉnh 2 hồi, mỗi hồi 18 tiếng, lập lại ba lần. Tại các chùa ở Tô Châu, hồi đầu 7 tiếng, hồi hai 8 tiếng, hồi ba 18 tiếng, rồi thêm 3 tiếng chót. Lập lại 3 lần.

Tiếng chuông ngân nga trong không gian, vừa trang nghiêm vừa trầm buồn, có tác dụng làm lòng người nghĩ đến cảnh Thiền, rũ sạch bụi trần.

*Chầy kinh một tiếng tan niềm tục
Hồn bướm mơ tiên lẫn sự đời*

Không những tiếng chuông có tác dụng trên tâm hồn người sống mà còn được tin tưởng là vang vọng xuống cả cõi âm. Mỗi khi nghe chuông, các hình phạt nơi địa ngục đều ngưng, nhờ thế các linh hồn tội lỗi đang bị hành hình, hưởng được đôi phút bớt đau khổ. Thảng hoặc, tội nhân nào nhờ nghe chuông mà nảy ra niệm sám hối thì liền được giải thoát.

Đi đôi với chuông, tại đền thờ Đức Khổng, còn có khánh. Trong khi hành lễ, chuông đánh một tiếng, khánh trả lời một tiếng. Nơi chùa chiền thì trống đi đôi với chuông. Chuông lên tiếng, trống trả lời. Người ta thường nói đến "ba hồi chuông trống Bát Nhã", đó là tiếng chuông, trống đánh theo nhịp lời kinh Bát Nhã.

Đi đôi với chuông, tại đền thờ Đức Khổng, còn có khánh.

Đi đôi với chuông, tại đền thờ Đức Khổng, còn có khánh.

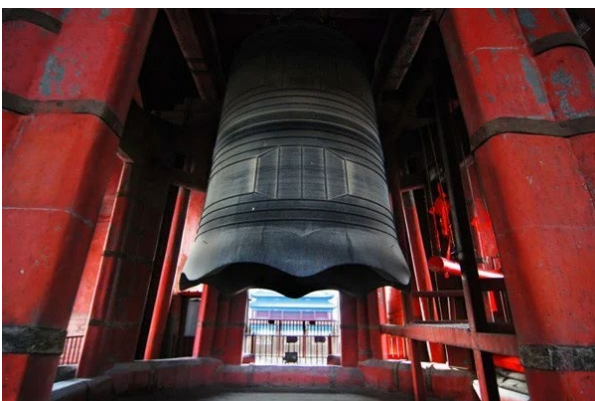
Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Những Quả Chuông Nổi Tiếng

Tại Trung Hoa có nhiều chùa chiền và chùa nào cũng có những Đại Hồng Chung rất cổ xưa. Tuy nhiên, nổi tiếng nhất vẫn là quả chuông ở Đại Chung Tự, tọa lạc phía Tây thủ đô Bắc Kinh. Chuông được đúc từ thế kỷ thứ XV, triều vua Vĩnh Lạc, như đã nói trong truyện nàng Khả Ái, nặng 53 tấn. Nhưng kỷ lục về những quả chuông to lớn nhất phải là Nga Sô. Chuông Czar Kolokol (Đại Hồng Chung Mạc Tư Khoa) đúc năm 1733, nặng 200 tấn, tọa lạc tại thủ đô Mạc Tư Khoa. Bên Âu Châu có chuông tại nhà thờ Notre Dame de Paris, Big Ben ở Luân Đôn và ở Mỹ có chuông Tự Do.

Đại Chung Tự, tọa lạc phía Tây thủ đô Bắc Kinh (Beijing), Trung Quốc
{<https://phatgiao.org.vn/ngoi-danh-lam-co-tu-dai-chung-o-bac-kinh-trung-quoc-d27460.html>}

Chuông Czar Kolokol (Đại Hồng Chung Mạc Tư Khoa), thủ đô Mạc Tư Khoa (Moscow), Nga Sô
{https://en.wikipedia.org/wiki/Tsar_Bell}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Nhà Thờ Notre Dame, Thủ Đô Ba-Lê, Pháp
{https://en.wikipedia.org/wiki/Notre-Dame_de_Paris}

Quả chuông của Nhà Thờ Notre Dame, Thủ Đô Ba-Lê, Pháp
{<https://www.friendsofnotredamedeparis.org/the-bells-of-notre-dame-de-paris/>}

Tại Việt Nam, ngoài Bắc, quả chuông nổi tiếng nhất chắc phải là quả chuông ở Đền Trần Vũ, Hà Nội. Tương truyền, khi đúc xong, chuông được đánh lên và tiếng chuông ngân nga vang sang tận bên Tàu làm con ghé (trâu con) vàng ở nước này, tưởng là tiếng mẹ nó kêu nên lòng chạy sang nước Nam. Đến nơi thì tiếng chuông vừa tắt, nó quần qua, đảo lại tìm mẹ, đến nổi làm đất lún xuống thành hồ Tây (tại ngoại ô Hà Nội) ngày nay.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Đền Trần Vũ, Hà Nội, Việt Nam
{https://60shomnay.vn/tieng-chuong-tran-vu-du-lich-dem-ha-noi-2025.html?utm_source=copilot.com}

Chuông Trần Vũ trong hậu cung thờ đức thánh Huyền Thiên Trần Vũ, Đền Trần Vũ, Hà Nội, Việt Nam {https://60shomnay.vn/tieng-chuong-tran-vu-du-lich-dem-ha-noi-2025.html?utm_source=copilot.com}

Xứ Huế có chuông chùa Thiên Mụ. Tương truyền, chuông được đúc từ thời chúa Nguyễn Hoàng vào lập nghiệp tại đất Thuận Hóa, theo lời tiên tri của Trạng Trình Nguyễn Bình Khiêm "Hoành Sơn nhất đái, vạn đại dung thân". Chắc độc giả ai mà chẳng thuộc câu thơ.

Chùa Thiên Mụ, Huế, Việt Nam
{https://en.wikipedia.org/wiki/Thi%C3%A0n_M%E1%BB%A5_Temple}

Chúa Nguyễn Hoàng (1525-1613)
{https://en.wikipedia.org/wiki/Nguy%E1%BB%85n_Ho%C3%A0ng}

Trạng Trình Nguyễn Bình Khiêm (1491-1585)
{https://en.wikipedia.org/wiki/Nguy%E1%BB%85n_B%E1%BB%89nh_Khi%C3%A0m}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

*Gió đưa cành trúc la đà
Hồi chuông Thiên Mục, canh gà Thọ Xương*

Mà nghe đâu một vị dân biểu thời Đệ Nhất Cộng Hòa, theo phái đoàn công du Hoa Kỳ, trong buổi tiếp tân, có một dân biểu Mỹ nhờ dịch hộ câu thơ trên, vị này bí quá bèn cương ẩu "canh gà" thành "chicken soup". Ôi, ngày xưa, các sứ bộ An Nam đi sứ ngoại quốc đều được chọn là người văn hay chữ tốt, ứng đối mau lẹ, với mục đích "đem chuông đi đánh xứ người", cốt đem về vang vẻ cho dân tộc hay ít nhất cũng không làm nhục quốc thể. Ngày nay, đám hậu sinh ngày càng suy thoái, khiến bia miệng nghìn năm đảm tiếu. Nhân câu chuyện này, lại nhớ đến câu thơ của nữ sĩ Hồ Xuân Hương:

*Một đàn thằng ngọng đứng xem chuông
Nó bảo nhau rằng "ấy ái uông"*

Nữ Sĩ Hồ Xuân Hương (1772-1822)
{https://en.wikipedia.org/wiki/H%E1%BB%93_Xu%C3%A2n_H%C6%B0%C6%A1ng}

Quả chuông ở Chùa Thiên Mục, Huế, Việt Nam
{<https://giacngo.vn/de-nghi-chuong-chua-thien-mu-la-bao-vat-quoc-gia-post16668.html>}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Chuông Chùa Thiên Mụ

Tương truyền lúc xưa có một người ban đêm trông thấy một bà già mặc áo đỏ, quần lụa ngồi trên đỉnh gò mà nói rằng: "Rồi đây sẽ có Chân Chúa đến lập chùa ở đây để tụ linh khí, mà làm cho bền long mạch". Nói rồi biến mất. Nhân thế, dân gọi gò ấy là núi Thiên Mụ (núi của bà già người Trời). Chúa thấy chỗ đất ấy có linh khí, bèn sai dựng chùa, đặt tên là chùa Thiên Mụ. Năm Ất Tỵ 1665, chúa Nguyễn Phúc Tần trùng tu. Năm Canh Dần 1710, chúa Nguyễn Phúc Chu cho đúc một cái chuông nặng 3285 cân tạ. Chúa thân làm bài, khắc vào chuông. Trong chùa có Đại Hùng Bảo Điện thờ rất nhiều tượng Phật. Bên cạnh đó còn có tháp cao 7 tầng, mỗi tầng thờ một vị Phật.

Chúa Nguyễn Phúc Chu
{<https://vietales.vn/story-details?slug=nguyen-phuc-chu-vi-chua-chiutrach-nhiem-cho-cau-cong-on-nha-nguyen-mo-dat-nam-bo&lang=vi>}

Chúa Nguyễn Phúc Tần (1620-1687)
{<https://www.facebook.com/100093587694381/posts/ch%C3%BAa-nguy%E1%BB%85n-ph%C3%BAc-t%E1%BA%A7n-1620-1687-hay-c%C3%B2n-g%E1%BB%8Di-l%C3%A0-ch%C3%BAa-hi%E1%BB%81n-l%C3%A0-con-th%E1%BB%A9-hai-cu%E1%BA%A3-ch%C3%BAa-/900318079764440/>}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Big Ben – Luân Đôn

Đây là quả chuông đồng hồ lớn nhất thế giới, hiện treo tại Tháp Đồng Hồ tại Tòa Nghị Viện bên Luân Đôn, Anh Quốc. Chuông được đúc vào tháng 8 năm 1856 tại lò đúc Warner. Chuông nặng hơn 13 tấn, phải mất 2 tuần mới nguội hẳn. Người ta di chuyển chuông bằng xe lửa tới Luân Đôn. Chưa được treo nhưng khi đánh thử, nó bị nứt. Chuông bị đập ra và đúc lại. Lần này nó được treo lên tháp chuông. Tuy nhiên, mới điểm giờ được vài tháng, nó lại bị nứt. Chuông ngừng tiếng trong 2 năm rồi được sử dụng lại. Tuy vết nứt không lan rộng, nhưng âm thanh chuông cũng bị ảnh hưởng. Hiện nay nó vẫn điểm giờ tại Luân Đôn và trở nên nổi tiếng khắp thế giới.

Big Ben, Luân Đôn, Anh Quốc
{https://en.wikipedia.org/wiki/Big_Ben}

Quả chuông của Big Ben, Luân Đôn, Anh Quốc
{https://en.wikipedia.org/wiki/Big_Ben}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
 Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Chuông Tự Do – Hoa Kỳ

Vì mới lập quốc, Hoa Kỳ không có thì giờ nghĩ tới việc học hỏi nghệ thuật đúc chuông. Chuông được mua từ Âu Châu. Quả chuông xưa nhất treo ở trường đại học Harvard đúc năm 1643. Chuông Tự Do (Liberty Bell) là quả chuông đầu tiên được đúc tại Hoa Kỳ. Sự tích như sau: Năm 1751, Hoa Kỳ đặt mua một cái chuông nặng 2,000 pounds (1 tấn) từ Luân Đôn và gọi nó là chuông Tự Do. Tháng 8 năm 1752, chuông được gởi tới Hoa Kỳ. Nhưng chưa sử dụng lần nào thì nó bị nứt. Hai thợ đúc Hoa Kỳ làm khuôn đúc lại vào tháng 3 năm 1753, nhưng vì chất hợp kim ròn quá, nó lại bị nứt. Đúc lần nữa cũng không xong. Tuy không toàn hảo nhưng nó cũng được dùng để báo hiệu ngày Hoa Kỳ tuyên bố Độc Lập, không còn lệ thuộc Anh quốc (1776).

Quả chuông xưa nhất (đúc năm 1643) treo ở trường đại học Harvard, thành phố Cambridge, tiểu bang Massachusetts, Hoa Kỳ {<https://news.harvard.edu/gazette/story/2024/05/a-joyful-noise-2/>}

Chuông Tự Do (Liberty Bell), thành phố Philadelphia, tiểu bang Pennsylvania, Hoa Kỳ {https://en.wikipedia.org/wiki/Independence_National_Historical_Park}

Tòa nhà Độc Lập (Independence Hall), thành phố Philadelphia, tiểu bang Pennsylvania, Hoa Kỳ {https://en.wikipedia.org/wiki/Independence_National_Historical_Park}

Năm 1777 quân Anh qua chinh phạt, người Hoa Kỳ đem dấu chuông ở vùng Bethlehem, tiểu bang Pennsylvania. Khi quân Anh rút lui, chuông lại được treo ở tòa nhà Độc Lập (Independence Hall) tại Philadelphia, và tiếp tục lên tiếng trong nhiều năm. Tháng 2 năm 1843, nó nứt ra một đường lớn và tắt hẳn âm thanh, chỉ còn được sử dụng như một vật kỷ niệm tượng trưng cho nền độc lập của Hoa Kỳ. Trong những năm kế tiếp, chuông được đem triển lãm nhiều nơi, nhưng sau 1915, nó được treo vĩnh viễn tại Philadelphia, để công chúng chiêm ngưỡng¹³.

¹³ Du khách đến Philadelphia, thế nào cũng ghé xem chuông. Các thế hệ học sinh Mỹ thăm viếng nơi này, như một di tích lịch sử, khi học về lịch sử lập quốc của Hoa Kỳ.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Có người bàn rằng, vì chuông Tự Do bị bể, nên tiếng chuông Tự Do Hoa Kỳ đem quảng bá tại các quốc gia khác, nó luôn luôn bị “rè”, không khá được. Không biết lời bàn này đúng hay sai.

Trần Quán Niệm
tranquanniem@yahoo.com

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Năm Ngọ Nói Chuyện Ngựa

{<https://www.facebook.com/photo/?fbid=1223526266619995&set=-year-of-the-horse-n%C4%83m-b%C3%ADnh-ng%E1%BB%8D-2026in-the-vietnamese-zodiac-the-year-follows-a->}

{<https://en.wikipedia.org/wiki/Horse>}

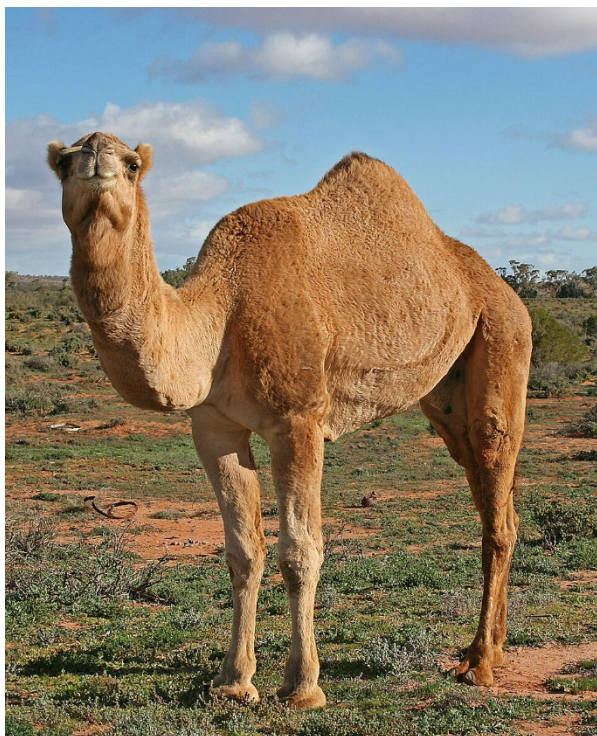
Từ Đông sang Tây, hàng ngàn năm nay trước khi nền văn minh cơ khí lan tràn kể từ thế kỷ thứ 20, ngựa là bạn đồng hành gần nhất của loài người. Tuy liệt vào hàng gia súc, nhưng ngựa chiếm một địa vị cao quý. Các bộ lạc du mục Ả Rập quý như vợ con, và đãi ngộ hết sức đặc biệt, khát uống sữa lạc đà, đói ăn trái chà là, đêm ngủ chung lều với chủ. Sự giàu có và địa vị trong bộ lạc Da Đỏ được căn cứ trên số ngựa sở hữu. Ở nước nào cũng vậy, ngựa phục vụ hàng vua chúa, tướng lãnh, các nhà quyền quý, trại chủ và nổi bật nhất là ngựa được coi như chiến hữu của các tay tráng sĩ. Hình ảnh người tráng sĩ gắn liền với “thanh gươm, yên ngựa”. Tráng sĩ mà lợi bộ chắc chắn là mất vẻ hào hùng. (xê quá).

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
 Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
 Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Lạc Đà
 {https://vi.wikipedia.org/wiki/L%E1%BA%A1c_%C4%91%C3%A0_m%E1%BB%99t_b%C6%B0%E1%BB%9Bu}

Trái Chà Là, thành phố Rashidiya, Dubai (xứ Ả Rập)
 {https://vi.wikipedia.org/wiki/Ch%C3%A0_l%C3%A0}

Thử hỏi còn hình ảnh nào đẹp bằng

*“Áo chàng đỏ tựa ráng pha.
 Ngựa chàng sắc trắng như là tuyết in” (Chinh Phụ Ngâm)*

Hoặc còn gì hùng tráng hơn là “*da ngựa bọc thân*” trong những vần sau đây:

*Chỉ làm trai dặm nghìn da ngựa
 Gieo Thái Sơn nhẹ tựa hồng mao
 Giã nhà đeo bức chiến bào
 Thét roi cầu Vị, ào ào gió thu (Chinh Phụ Ngâm)*

Sau tiệc rượu giã từ, chàng sẽ “một mình một ngựa” rong ruổi đường xa vạn dặm. Đó cũng là giây phút người chinh phụ thầm ghen với con ngựa diễm phúc được kề cận bên chàng

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

*Đưa chàng lòng dặc dặc buồn
Bộ khôn bằng ngựa, thủy khôn bằng thuyền (Chinh Phụ Ngâm)*

Và kể từ đây chàng chỉ còn ngựa là bạn đường, ăn ngủ có nhau

*Hơi gió lạnh, người râu mặt dạn
Giòng nước sâu, ngựa nản chân bon
Ôm yếm gối trống đã chồn
Nằm vùng cát trắng, ngủ cồn rêu xanh (Chinh Phụ Ngâm)*

Một ngày kia, chàng lập nên “công lao hãn mã”. Trở về đoàn tụ trong vinh quang thì hạnh phúc biết bao. Nếu chàng không bao giờ trở lại, nàng đành ôm con, hóa đá, đợi chồng trên đầu non.

Văn nhân cũng cần có ngựa. Ngày Xuân phơi phới, các nàng Kiều dạo chơi đầy đường, chàng thót lên lưng ngựa “lông buông tay khẩu” theo tà tà cho ra vẻ hào hoa phong nhã. Chàng diện đồ vía và con ngựa chàng cưỡi cũng đặc biệt:

*Tuyết in sắc ngựa câu dòn
Cỏ pha màu áo, nhuộm non da trời (truyện
Kiều, Nguyễn Du)*

Nguyễn Du (1766-1820)
{https://en.wikipedia.org/wiki/Nguyễn_Du}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
 Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
 Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Ngựa có mặt khắp nơi. Ngựa đưa ông Nghè về làng vinh quy bái Tổ: “*Chồng em xuống ngựa, cả làng ra xem*”. Ngựa tô điểm ngày vui của chàng và nàng: “*Ngựa anh đi trước, vòng nàng theo sau*”.

“Chồng em xuống ngựa, cả làng ra xem”

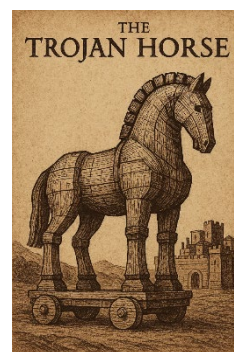
“Ngựa anh đi trước, vòng nàng theo sau”

Ngựa chia sẻ nỗi vất vả của chủ nhân khi gặp cơn thất thế “*vó câu khắp khểnh, bánh xe gập gềnh*”.

Lịch sử nước nhà còn chép chuyện “Phù Đổng Thiên Vương” cưỡi ngựa sắt, phá giặc Ân. Lúc lâm trận, ngựa sắt phun khói lửa mù mịt, cháy vàng những bụi trúc làng Gióng, di tích còn truyền lại tới bây giờ.

Phù Đổng Thiên Vương
 {<https://vi.wikipedia.org/wiki/T%E1%BA%A>
 Dp_tin:Phu_Dong_Thien_Vuong_02.jpg}

Trojan horse
 {<https://medium.com/@chinyereprincewill2/the-trojan-horse-a-cunning-tale-of-strategy-deception-and-human-nature-08b84ed31166>}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

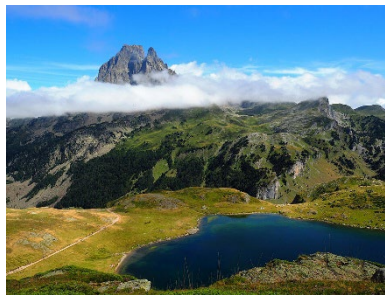
Bên trời Âu, con ngựa gỗ Trojan, thành Troie (1574), được nhắc đến như một điển tích về mưu mẹo chiến trường, cảnh cáo những kẻ khờ khạo “cồng rắn cắn gà nhà”.

Kể từ ngày dân tỵ nạn Việt lưu vong khắp thế giới, lâu lâu báo chí lại nói đến tích “ngựa Hồ, chim Việt” hàm ý so sánh loài cầm thú còn biết lưu luyến chốn cố hương, huống là loài người sao đành quên “Quê cha đất tổ”. Ngựa Hồ là loài ngựa quý của nước Hồ, đem cống cho nước Tàu. Loài ngựa này sống ở vùng thảo nguyên gió lộng tại đất Hồ, nên mỗi khi đến mùa gió Bắc thổi, lại cất tiếng hí ai oán vì nhớ quê hương. Tương tự, chim Việt cũng là phẩm vật triều cống từ phương Nam, luôn chọn cảnh ở phương Nam làm tổ.

Đầu năm ngựa, xin kẻ hầu quý vị những truyện về ngựa, mua vui trong mấy ngày Xuân nhàn tản để rồi xong ba ngày Tết, quý vị lại “làm thân trâu ngựa”, “kéo cày trả nợ” tư bản Mỹ. Đến đây thế nào cũng có quý vị cười thâm, anh chàng này nói chuyện nợ xọ chuyện kia, trâu bò mới kéo cày chứ. Xin thưa, đó là chuyện bên nước mình, bên Âu Châu ngựa phải kéo cày như điên. Thế mới biết cái đúng ở nơi này chưa chắc là cái đúng ở nơi khác¹⁴. Cũng như dân ta và dân Mỹ chê thịt ngựa, làm thức ăn cho súc vật, trong khi dân Âu châu lại cho là món tuyệt hảo. Tuy nhiên, mấy chuyện đó để dành hồi sau. Bây giờ xin nói về lịch sử loài ngựa.

14

Sự thật ở bên này dãy Pyrénées là sai lầm ở bên kia. (ngạn ngữ Pháp)
Câu ngạn ngữ nổi tiếng này của triết gia và nhà toán học người Pháp Blaise Pascal

Dãy Pyrénées, Pháp
{https://en.wikipedia.org/wiki/Pyr%C3%AAn%C3%A9es_National_Park}

Blaise Pascal (1623-1662), triết gia và nhà toán học người Pháp
{https://en.wikipedia.org/wiki/Blaise_Pascal}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
 Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
 Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

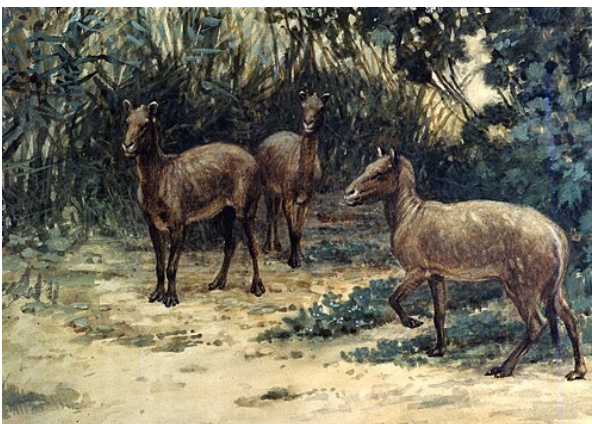
Ngựa Hồ, Chim Việt
 {<https://www.facebook.com/groups/2850013028481997/posts/3030670910416207/>}

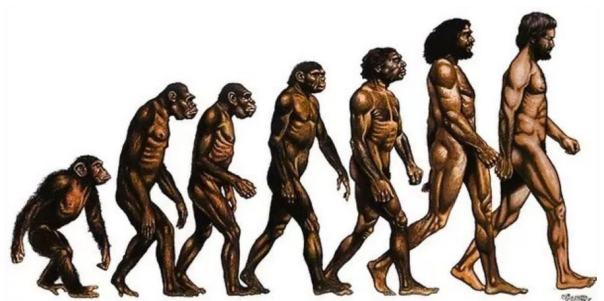
Kéo Cày Trạ Nợ {<https://eva.vn/nuoi-con-iq-eq/truyen-co-tich-keo-cay-tra-no-c429a573292.html>}

Lịch Sử

Theo các nhà khảo cổ, ngựa có mặt trên Trái Đất từ 50 triệu năm trước. Mới đầu, nó nhỏ như con nai có tên khoa học là Eohippus, có khả năng chạy rất nhanh để thú dữ không ăn thịt. Con người chỉ xuất hiện mới 6 triệu năm, nhưng với trí khôn hơn mọi loài, nên bắt ngựa làm gia súc. Không ai rõ con ngựa đầu tiên trở nên nô lệ cho con người vào giai đoạn nào? Và trường hợp đó xảy ra như thế nào? Nhưng điều mà người ta biết chắc là nhờ ngựa mà văn minh nhân loại lan tràn rộng rãi, và cũng nhờ ngựa mà mộng chinh phục các quốc gia lân cận của các vị lãnh chúa hiếu chiến mới có thể thực hiện được.

Eohippus
 {<https://en.wikipedia.org/wiki/Eohippus>}

Quá trình tiến hóa của con người qua 6 triệu năm {<https://khoahoc.tv/quá-trình-mat-nguoi-tien-hoa-dai-6-trieu-nam-chi-trong-1-phut-66842>}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Khoảng năm 700 sau Tây Lịch, nhà tiên tri Mohammad, tin mình là truyền nhân của Đấng Allah, có nhiệm vụ rao giảng đạo Hồi cho nhân loại, nhưng có điều, ông ta chọn cách rao giảng đầy máu lửa bằng cách dẫn đoàn kỵ mã Ả Rập dẫm nát Âu châu, chinh phục nhiều quốc gia. Dân bại trận chỉ có một lựa chọn độc nhất: “theo Allah hay chết”. Đế quốc Ả Rập rộng lớn tới bờ Địa Trung Hải, rồi tràn sang Phi Châu, bao gồm cả Tây Ban Nha. Trước khi đế quốc này sụp đổ, Tây Ban Nha bị người Hồi cai trị cả trăm năm. Nhân dịp đó, ngựa Ả Rập pha giống với ngựa Tây Ban Nha thành một giống ngựa tốt, là tổ tiên của ngựa Mỹ Châu, nhưng sẽ nói tới sau này.

Mấy trăm năm sau, Thành Cát Tư Hãn lãnh đạo bộ lạc rong ruổi trên yên ngựa chinh phục gần hết nước Tàu, Tây Hạ, Triều Tiên, Ba Tư (Iran), Ấn Độ, Thổ Nhĩ Kỳ và một phần Nga Xô, từ Âu sang Á. Lính Mông Cổ nổi tiếng về tài cưỡi ngựa, suốt ngày ở trên lưng ngựa không biết mỏi mệt, khát uống máu ngựa, đói ăn thịt ngựa, cũng như nổi tiếng về sự hung bạo, hiếu sát. Người ta loan truyền là vỏ ngựa Mông Cổ đi đến đâu, cỏ cũng không mọc nổi. Dân chúng Âu Châu kinh hoàng trước đoàn kỵ mã Mông Cổ đến nỗi mệnh danh chúng là ‘horses from hell’. Đoàn ngựa từ địa ngục reo rắc chết chóc, máu lửa khắp Á châu và Âu châu.

Thành Cát Tư Hãn
{https://vi.wikipedia.org/wiki/Thành_Cát_Tư_Hãn}

Horses From Hell
{<https://chanhkien.org/2022/08/thanh-cat-tu-han-9-tran-dau-thang-kim-vui-mung-duoc-manh-tuong-nguoi-han.html>}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Tuy nhiên, đoàn quân bách chiến bách thắng này 2 lần qua xâm lấn nước Việt tỵ hon đều thảm bại. Lần thứ nhất vào đời nhà Trần (1288). Danh bất hư truyền, lúc đầu quân kỵ mã Mông Cổ tiến như vũ bão, khiến quân ta thua chạy. Nhưng với tài điều binh, khiển tướng thần sầu của Hưng Đạo Đại Vương Trần Quốc Tuấn, quân Nam dùng mẹo đánh tan quân Mông Cổ tại sông Bạch Đằng. Trên bộ, danh tướng Phạm Ngũ Lão tiêu diệt đoàn quân kỵ của Thái tử Thoát Hoan và tuyền tướng bằng lối phục chiến.

Hưng-Đạo Đại-Vương Trần Quốc Tuấn (1228-1300) {Hải Sử/Lược Sử Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa, trang vii (2009)}

Thủy-chiến Bạch-Đằng năm 1288 là chiến thắng vào cỡ lớn nhất trong lịch-sử Việt-Nam {Hải Sử/Lược Sử Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa, trang 620 (2009)}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
 Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
 Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Phạm Ngũ Lão (1255-1320)
 {https://en.wikipedia.org/wiki/Ph%E1%BA%A1m_Ng%C5%A9_L%C3%A3o}

Thoát Hoan (?-1301)
 {<https://www.holaai.org/2023/02/Thoat-Hoan.html>}

Lần thứ hai vào năm 1427 quân Minh sang đánh nước ta dưới sự chỉ huy của tướng Vương Thông, nhưng bị quân nhà Lê vây khốn ở Đông Đô. Viện binh hùng hậu của Tàu do Liễu Thăng chỉ huy gồm 10 vạn quân và 2 vạn ngựa. Trước thế giặc mạnh, Bình Định Vương Lê Lợi dùng chiến thuật “dĩ dật đãi lao”(lấy khỏe đánh mệt), và dùng du kích chiến cộng với phục binh đánh tan quân địch. Ta hãy đọc đoạn trích dẫn sau đây từ Việt Nam Sử Lược của cụ Trần Trọng Kim: “Ngày 18 tháng 9, quân Liễu Thăng đến gần Ai Chi Lăng, Lê Sát sai Trần Lựu ra đánh rồi bỏ chạy. Liễu Thăng mừng lắm, chỉ đem 100 quân kỵ đuổi theo, bỏ đại binh ở lại, đuổi một đoạn, sa vào chỗ đầm lầy, ngựa đi không được. Phục binh ta đổ ra đánh, chém Liễu Thăng ở gò Đáo Mã Pha (tục gọi là Gò Té Ngựa), bây giờ là Mã Yên Sơn ở làng Mai Sao thuộc Ôn Châu. Việc xảy ra vào ngày 20 tháng 9 năm Đinh Mùi.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Năm 1427, Tướng Vương Thông chỉ huy quân Minh

{<https://www.facebook.com/lichsuvn.net/photos/ng%C3%A0y-n%C3%A0y-n%C4%83m-x%C6%B0a-29121427-qu%C3%A2n-minh-r%C3%BAt-v%E1%BB%81-n%C6%B0%E1%BB%9Bc-kh%E1%BB%9Fi-ngh%C4%A9a-lam-s%C6%A1n-ch%C3%ADnh-th%E1%BB%A9c-th/1686804041337115/>}

Lê Lợi (1385-1433), Người Anh Hùng Áo Vải đất Lam Sơn, Tỉnh Thanh Hóa

{https://en.wikipedia.org/wiki/L%C3%AA_L%E1%BB%A3i}

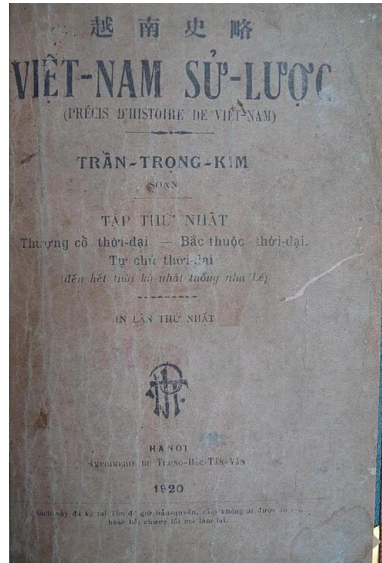
Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

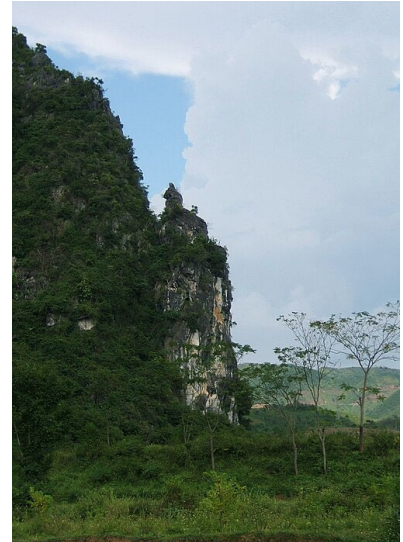
{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Trần Trọng Kim (1883-1953)
{https://en.wikipedia.org/wiki/Tr%E1%BA%A7n_Tr%E1%BB%8Dng_Kim}

Việt Nam Sử Lược (1920)
{https://en.wikipedia.org/wiki/Vi%E1%BB%87t_Nam_s%E1%BB%AD_1%C6%B0%E1%BB%A3c}

Liễu Thăng Thạch, tương truyền sau khi Liễu Thăng bị Lê Sát chém cụt đầu đã hóa đá nơi đây (năm 1427)

Trở lại chuyện ngựa, nhờ sự bành trướng của Hồi Giáo và Mông Cổ, ngựa lan tràn khắp thế giới, trong đó ngựa pha máu Ả Rập và Tây Ban Nha được gây giống ở các nước Âu Châu, còn ngựa Mông Cổ thì ở Á Châu. Giờ trang sử Mỹ Châu, có thể nói không thể sai lầm là chính ngựa đã chinh phục miền đất mới này. Lý do là năm 1518, một nhà phiêu lưu người Tây Ban Nha tên là Don Fernando Cortés dẫn một toán quân nhỏ và 16 con ngựa đổ bộ lên Mễ Tây Cơ với mục đích tìm vàng. Khắp châu Mỹ vào thời đó không có bóng dáng một con ngựa, vì thế dân Da Đỏ thấy lính Tây Ban Nha cưỡi ngựa, rất sợ hãi, tưởng người và ngựa là một loài quái vật đầu người mình ngựa, dữ dằn kinh khủng, do đó dù quân số đông gấp bội nhưng đành chịu đầu hàng. Cortés viết biểu về tâu với vua Tây Ban Nha: “Nhờ Trời phù hộ, nhưng chính ngựa đã chiến thắng trận chiến này.”

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Don Fernando Cortés (1485-1540)
{<https://www.3museos.com/?pieza=sr-d-fernando-cortes-de-monrroy>}

“... chính ngựa đã chiến thắng trận chiến này”
{<https://cortes-aztec.weebly.com/consequences.html>}

Một con ngựa của Don Fernando Cortés tên Morzillo được dân Da Đỏ thờ là vị thần sấm, chớp. Chúng ta coi xi-nê thấy dân Da Đỏ cưỡi ngựa chạy như bay, thật khó mà tin nổi đã có thời dân Da Đỏ sợ ngựa như vậy, dù rằng sự việc đã ghi trong sử sách rõ ràng. Sau này, họ học lóm cách cưỡi ngựa của người Tây Ban Nha sử dụng ngựa để săn bắn và chống lại người da trắng một thời gian. Sau nhiều trận đánh, người Mỹ thấy rằng ngựa là một khí cụ lợi hại của người Da Đỏ nên có lệnh tiêu diệt cả người và ngựa. Điển hình, năm 1874, Đại Tá Renald Mackenzie, chỉ huy đoàn kỵ binh số IV, đã thăm sát toàn bộ lạc Kiowas và 1,400 con ngựa. Ôi, luật đời mạnh được yếu thua. Mỹ đã chiếm đất, còn đánh, giết cả chủ nhà.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Dân Da Đỏ thờ vị thần sấm, chớp
{<https://huynhthuckhangluongvancan.wordpress.com/2023/11/22/tho-dan-da-do/>}

Đại Tá Renald Mackenzie (1840-1889), chỉ huy đoàn kỵ binh số IV {<https://spartacus-educational.com/WWmackenzie.htm>}

Bộ Lạc Kiowa
{<https://www.facebook.com/100090778786195/posts/the-kiowa-people-originally-from-the-great-plains-are-known-for-their-rich-histo/551588004543821/>}

Sở Trường và Sở Đoàn

Sở trường của ngựa là chạy. Chúng ta thường nghe mấy ông Tàu Phù nói phét “thiên lý mã” là con ngựa chạy một ngày ngàn dặm. Thật ra, tốc độ cao nhất của ngựa khoảng 30 miles một giờ, tương đương 45 cây số một giờ. Đó là ngựa đua chạy vài vòng về tới đích, ăn giải. Nhưng “đường dài mới biết ngựa hay”, trên đường trường ngựa chạy trung bình 15 tới 20 miles một giờ, chùng vài tiếng là đã mệt nhoài, bằng chứng toán kỵ mã thuộc Pony Express vào thời kỳ lập quốc của Mỹ phải đổi ngựa thường xuyên mỗi một trăm dặm để mang thư tốc hành trên khoảng đường 2,000 dặm từ Missouri đến San Francisco, California (thời đó xe lửa chỉ chạy từ miền Đông tới Missouri là hết đường).

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Pony Express
{<https://vladimirarts.com/products/pony-express-by-frank-c-mccarthy>}

“Quất ngựa truy phong”
{<https://www.youtube.com/shorts/M8vLfSfpl a4>}

Ngoài khả năng chạy, ngựa chỉ còn ngón tự vệ độc nhất là đá. Món võ này chẳng có biến chiêu gì cả, cũng như Trình Giao Kim chỉ có 3 búa gia truyền, không thắng được kẻ địch thì huê cả làng hay đánh bài “tầu mã”, có nghĩa là chạy. “Quất ngựa truy phong” cũng có nghĩa là chạy, nhưng kiểu chạy này khác; ai không rõ xin hỏi anh chàng Sở Khanh (truyện Kiều, Nguyễn Du).

Cổ Học Tinh Hoa kể chuyện người anh em của ngựa là con lừa đất Kiềm (Kiềm lư), mỗi lần hồ tót, chàng chỉ ra chiêu có một ngón cước, riết rồi hồ biết tẩy, không sợ mà vô lý, ăn thịt. Tuy nhiên, chó coi thường mà nguy. Món đá hậu này không hiệu quả khi áp dụng với thú dữ to lớn như hùm, beo, sư tử, nhưng với con người yếu đuối thì cũng lợi hại lắm. Lơ tơ mơ võ mất như chơi. Do đó, đừng có dại mà đứng luẩn quẩn sau đuôi nó, nó tưởng bạn muốn “mó đế ngựa” mà phóng ra một đá bất chợt là nguy to. Chẳng thế mà ngày xưa các cụ đã có câu “mồm chó, vó ngựa” là có ý nhắc chúng ta nên đề phòng. Nhất là gặp loại ngựa tơ, lại càng đề phòng lắm lắm vì “ngựa non háu đá mà”. Bị ngựa đá thì vừa đau vừa tức, “đau như ngựa đá” hay “tức như ngựa đá”. Có lẽ cũng đau đớn thối thía như bị người yêu bỏ, vì sau này các chàng trai thường than thở với bạn bè là “bị bỏ đá”, mỗi khi tình yêu gãy gánh.

Còn sự thông minh của ngựa thì sao? Dựa trên đồ biểu của các nhà khoa học, ngựa không khôn bằng khi, voi và chó, nhưng hơn hẳn loài mèo và bò. Điều này mới nghe thật khó tin. Chả lẽ ngựa chỉ khôn hơn bò thôi sao. Bê ngoài, ngựa có vẻ tinh nhanh hơn nhiều, giúp người đủ mọi việc, nào chạy đua, nào kéo cây, kéo xe, nào dùng để cưỡi, để đánh trận. Các nhà khoa học giải thích rằng,

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

về sự thông minh, ngựa không khôn hơn các loài khác, nhưng có một đặc điểm mà các loài khác không có là khi học được điều gì, không những nó nhớ mãi mà còn truyền cho con, cháu như một yếu tố di truyền. Thí dụ, con cháu của loài ngựa chiến dễ huấn luyện thành ngựa chiến hơn là con cháu của ngựa kéo xe hoặc ngựa đề cưỡi.

Câu “ngựa quen đường cũ” đề cập tới một khía cạnh của sự thông minh của loài ngựa, nhưng ai đã từng ở thôn quê thì thấy trâu, bò cũng biết tìm về chuồng mỗi khi chiều về, chỉ có điều là tại sao người ta chỉ nhắc đến loài ngựa? Và oái ăm thay, câu này thường ngụ ý không tốt đẹp, áp dụng cho các bà, các cô hư hỏng, chứng nào tật ấy, không sửa đổi được.

Ngựa Quen Đường Cũ
{<https://www.youtube.com/watch?v=1bjfMJ7ZUVY>}

Ngựa và Người

Thông thường, chúng ta nhầm tưởng ngựa sinh ra để loài người cưỡi. Thật ra, Tạo Hóa không sinh loài này để phục vụ loài kia. Vì thế, bẩm sinh, ngựa thích tự do chạy nhảy, không thích bị loài người buộc mồm, khớp mỏ, rồi nhảy lên lưng, điều khiển đi đâu đi đó, kể cả ngựa sinh ra ở nông trại. Có hai cách để huấn luyện ngựa. Một chậm và một nhanh. Phương pháp thứ nhất là huấn luyện ngựa con mới độ vài tháng, vì còn nhỏ nên nó không sợ người khi bị cột dây, dắt đi vòng vòng. Độ 3 năm, ngựa được mang yên ít lâu cho quen, rồi từ từ học những bài học đầu tiên, tùy theo loại ngựa để cưỡi, kéo xe, đánh trận. Năm thứ tư trở đi, ngựa bắt đầu làm việc được (ngựa sống trung bình 20 năm).

Phương pháp hai là đợi ngựa lớn cỡ 4-5 năm mới bắt đầu tập. Cần có hai người thật khỏe giữ ngựa đứng yên, trong khi người khác đặt yên lên lưng ngựa và cột dây cương. Khi tất cả đã xong, người tập ngựa nhảy lên yên trong khi ngựa được thả lỏng. Dĩ nhiên ngựa sẽ nhảy dựng lên để hất người

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

xuống, nếu không được thì bắt đầu chạy dài dài cho tới khi mệt nhoài. Một vài lần như vậy, ngựa sẽ quen, trở nên thuần tính, phục vụ con người.

Đó là đối với ngựa đã được người nuôi từ lâu, còn đối với ngựa hoang, sức kháng cự dữ dội hơn nhiều, thường phải bỏ đói ít ngày cho yếu sức rồi mới tập, và dĩ nhiên là tốn nhiều thì giờ hơn. Tuy nhiên, không phải ngựa nào cũng chịu thúc thủ khi bị huấn luyện. Có nhiều con bướng bỉnh, nhất định hất văng người cưỡi bằng mọi giá. Loại ngựa này người ta kêu là “ngựa chứng” hay “ngựa bất kham”, hết hy vọng huấn luyện, nhưng lại được sử dụng trong các cuộc “rodeo” để thử tài các chàng “cao bồi” thường huyênh hoang ta đây là kỵ mã thứ thiệt. Ta có thể nói “dụng nhân như dụng mộc” thành “dụng mã như dụng mộc”. Đối với ngựa chứng, anh nào chịu đựng 10 giây mà không ngã, được coi như ăn giải. Ngựa chứng có thể do bẩm sinh hoặc vì một lý do nào đó tự nhiên dờ chứng.

Muốn cưỡi ngựa không phải bạn khơi khơi phóng lên lưng ngựa cầm cương cho nó chạy là được đâu, có ngày ngã sặc máu. Phải học, như học lái xe vậy. Ngày trước, khi ngựa còn thịnh hành, con nít học cưỡi ngựa tại nhà. Đến tuổi đủ lớn, một ngày đẹp trời nào đó, ông bố sẽ dẫn cậu con trai ra sân tập cưỡi ngựa, giống hệt như các ông bố thành thị ngày nay, hì hục chạy theo tập xe đạp cho con. Còn bây giờ, ngựa hiếm hơn, muốn học phải đến các hội kỵ mã hay đến một trại ngựa nào đó, trả tiền để học. Ngày nay, Hoa Kỳ không còn duy trì đoàn quân kỵ mã, nhưng trước đây kỵ mã được gửi tới trường huấn luyện kỵ mã ở Fort Riley, Kansas để trau dồi môn cưỡi ngựa. Hiện nay, trường này vẫn được duy trì nhưng chỉ dạy cho những ai muốn sử dụng ngựa trong những môn thể thao như polo, đi săn hay cưỡi ngựa thi tại Thế Vận Hội Quốc Tế.

Fort Riley, Kansas, USA
{<https://www.legendsofamerica.com/ks-fortriley/>}

Ronald W. Reagan (1911-2004), Tổng Thống Hoa Kỳ thứ 40 (1981-1989)
{https://en.wikipedia.org/wiki/Ronald_Reagan}

Tài tử Superman Christopher Reeve (1952-2004)
{https://en.wikipedia.org/wiki/Christopher_Reeve}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Kể cả những kỵ mã giỏi nhất đôi khi cũng ngã ngựa như thường. Cố Tổng Thống “cao bồi” Reagan thường cưỡi ngựa rong chơi cũng ngã bê đầu phải giải phẫu. Tài tử Superman Christopher Reeve (1952-2004) ngã ngựa bị thương trầm trọng ở cổ, phải ngồi xe lăn. Ngã ngựa là thất thế, cho nên người xưa thường nói “không đánh người ngã ngựa” và gọi đó là “tinh thần mã thượng”.

Mã Đáo Công Thành

Ở đoạn trên có đề cập tới loại ngựa hoang (mustang) do tiếng Tây Ban Nha “mestéro” mà ra. Thật ra nó không hoàn toàn là ngựa hoang như giống ngựa hoang ở Á châu, mà là con cháu của đàn ngựa đầu tiên người Tây Ban Nha mang sang châu Mỹ, khoảng thế kỷ thứ 16. Sau khi định cư được ít lâu, di dân Tây Ban Nha không chịu nổi khí hậu ở miền đất mới, lại bị người Da Đỏ tấn công nên đành phải rút về. Đàn gia súc mang theo, trong đó có ngựa thành thú hoang sinh sôi nảy nở đông vô số kể. Gần một trăm năm sau khi người Âu Châu quay lại Mỹ khẩn hoang, ngựa chạy hàng đàn, có đàn cả ngàn con. Hình ảnh đàn ngựa tung vó, tung bờm, sải nước đại, bụi cuốn mù trời, là hình ảnh đời sống tự do phóng khoáng như thường thấy được vẽ trên tranh Tàu. Đôi khi họa sĩ Tàu vẽ đôi ngựa phi nhanh trên đường, tượng trưng cho lời chúc “mã đáo công thành” để thiên hạ mua về tặng nhau trong các dịp cần chúc tụng.

Tinh Thần Mã Thượng
{<https://www.facebook.com/photo/?fbid=1594960940567835&set=pcb.1594962460567683>}

Mã Đáo Công Thành
{<https://tranhphongthuyvietnam.com/8-mau-tranh-ma-dao-thanh-cong/>}

Ngựa Trong Thời Hiện Tại

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
 Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Năm 1918, nước Mỹ có 29 triệu con ngựa, năm 1960 chỉ còn 3 triệu. Đó là do ảnh hưởng của nền văn minh cơ giới bắt đầu từ thế kỷ thứ 20. Xe hơi, xe máy cày, xe vận tải thay thế dần dần cho xe kéo bằng sức ngựa¹⁵.

Chỉ còn nước Anh vẫn duy trì đội quân kỵ mã, nhưng chỉ xuất hiện trong nghi lễ long trọng của Hoàng Gia.

Chuyến thăm cấp Nhà nước (State Visit) của Tổng thống Donald Trump và Đệ nhất Phu nhân Melania Trump đến Hoàng gia Anh vào tháng 6 năm 2019 quả thực là một trong những sự kiện đón tiếp xa hoa và mãn nhãn nhất. Hình ảnh đoàn kỵ binh, xe ngựa cổ điển song mã, tứ mã đẹp, huy hoàng, tráng lệ như trong truyện cổ tích và nghi thức uy nghiêm tại Đại lộ The Mall để lại ấn tượng rất mạnh.

Ngựa tham gia trong buổi lễ đón tiếp ông Trump tại Điện Buckingham và cuộc diễu hành mừng Sinh nhật Nữ hoàng (Trooping the Colour) diễn ra cùng đợt đó. Hoàng gia Anh huy động khoảng 300 con ngựa tuyệt đẹp từ đơn vị Pháo binh Kỵ Binh Hoàng gia (King's Troop Royal Horse Artillery) và Trung đoàn Kỵ binh Hoàng gia (Household Cavalry). Sự xuất hiện đồng điệu, nhịp nhàng cùng tiếng vó ngựa vang động trên đường phố London tạo ra hiệu ứng thị giác và âm thanh vô cùng hấp dẫn, khiến người xem có cảm giác như một đại quân kỵ binh thời cổ đại.

Tổng thống Donald Trump và Đệ nhất Phu nhân Melania Trump đến Hoàng gia Anh vào tháng 6 năm 2019
 {<https://www.bbc.com/vietnamese/world-48496752>}

Cuộc diễu hành mừng Sinh nhật Nữ hoàng Anh Quốc (Trooping the Colour)

¹⁵ Tuy không còn ngựa nhưng đơn vị về lực kéo/đẩy vẫn là “mã lực” (horsepower - hp) ngay cả lực đẩy của hỏa tiễn phóng phi thuyền không gian

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

{<https://www.bbc.com/vietnamese/world-48496752>}

Đến đây thấy cũng tạm đủ về ngựa. Xin kính chúc quý độc giả rũ bỏ phiền muộn tận hưởng những ngày Xuân tươi đẹp vì cuộc đời vốn ngắn ngủi, phù du, như “bóng câu (ngựa) qua cửa sổ” và những được, mất, hơn, thua nào có khác gì ‘Tái ông mất ngựa’. Những người không biết áp dụng triết lý “tri túc” (biết đủ) suốt đời vất vả bôn ba lo làm giàu tựa như người ‘cưỡi ngựa xem hoa’, đến chạng cuối đời, buông xuôi tay trắng, có tiếc nuối cũng đã muộn màng.

Thế nên có thơ rằng:

*Đời người như bóng câu qua.
Một hơi không kịp vào ra, chết rồi
Hơn, thua chi nữa khổ đời
Tìm nơi thanh tịnh, thanh thoi kiếp nhân*

Trần Quán Niệm
tranquanniem@yahoo.com
(Bính Ngộ tân niên)

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Những Ngày Cuối Tháng Tư

Trần Quán Niệm
(hồi ký, không hư cấu)

7 giờ rưỡi tối 28 tháng Tư 1975, xe Jeep chở tôi vừa đậu trước cửa bộ Chỉ Huy Hải Đội II Chuyển Vận, thì kèn điểm danh vang lên. Tôi xuống xe, bước lên nhiều bậc tam cấp vào phòng hành quân. Các sĩ quan đã có mặt trong căn phòng rộng. Lệnh cấm trại 100% nên buổi chiều tan sở, quân nhân các cấp tạt về thăm nhà, ăn cơm vội vàng rồi lại vào trại để sẵn sàng ứng trực. Hôm nay tôi là Sĩ Quan trực. Trung Tá Vũ là vị Sĩ Quan thâm niên hiện diện. Các vị sĩ quan cao cấp sẽ vào trại, nhưng muộn hơn. Tôi gỡ nón sắt và dựng khẩu M16 vào góc phòng. Kể từ khi tình hình quân sự trở nên khẩn trương, các sĩ quan cùng trang bị vũ khí chiến đấu ngoài khẩu súng Colt cổ hữu, để sẵn sàng đối phó với bất trắc, ngay cả khi di chuyển trên đường phố lúc về nhà và trở vào trại. Tôi nhìn quanh một vòng, để biết chắc không ai vắng mặt.

M16

{https://en.wikipedia.org/wiki/M16_rifle}

Colt

{https://en.wikipedia.org/wiki/M1911_pistol}

Tôi bước ra ngoài hành lang. Trung Tá Vũ đã đứng ở đây từ lúc nào. Cả hai tựa lan can, từ tầng lầu cao, nhìn xuống sân trước cột cờ. Thủy thủ đoàn đang tập hợp để điểm danh. Thượng Sĩ Quân Nội Trưởng, nhận báo cáo từ 3 Chi Đội Trưởng gác về số quân nhân có mặt và vắng mặt. Ông đọc tên các quân nhân nhận phiên gác đầu. Những người được đọc tên, trang bị súng đạn đầy đủ, chia thành từng toán nhỏ, theo trưởng toán đến các nhiệm sở gác chung quanh doanh trại.

Giòng sông đen, chảy âm thầm. Xa xa về phía bên Bạch Đằng, mặt nước phản chiếu ánh đèn loang loáng. Tại cầu tàu, các chiến hạm đậu im lìm, không thắp đèn vì lý do an ninh, tránh bị pháo

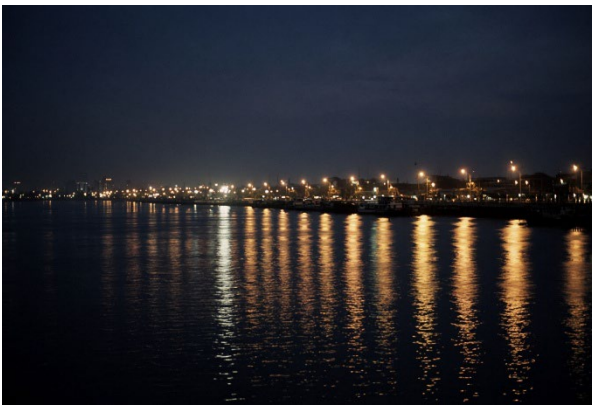
Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

kích, trông như những khối sắt đen đúa khổng lồ.

Bên phía Thủ Thiêm, le lói ánh hỏa châu đơn độc. Gió đêm mát lạnh.

Bến Bạch Đằng, Sài Gòn, Việt Nam Cộng Hòa,
tối ngày 28 tháng 4 năm 1975

Bên phía Thủ Thiêm, Sài Gòn, Việt Nam Cộng
Hòa, le lói ánh hỏa châu đơn độc

Tôi bắt chuyện:

- Đêm yên tĩnh quá, anh Vũ.
- Ừ. Cái yên tĩnh giả tạo. Tình hình càng ngày càng sôi sục, cậu ạ. Dân thành phố nhốn nháo lắm. Sáng nay pháo rớt gần nhà tôi, đào một hố lớn trên đường phố, may mà không ai chết. Bà xã và lũ nhỏ hoảng quá, mà chẳng biết làm sao.
- Dưới Ngã Tư Bảy Hiền, tôi cũng thấy tắc ứ và thùng phuy cản đường xe tăng. Nhưng tôi thấy nếu chúng nó đem được xe tăng vào thủ đô thì mình còn gì nữa đâu mà phòng thủ.
- Áy thế mới nói. Có lẽ phải cắt đứt miền Trung là vùng Trung Lập, còn mình kéo quân về miền Nam lập phòng tuyến mới. Còn gia đình cậu ra sao? Nghe nói ở Nha Trang phải không?
- Tôi vừa cho di chuyển vào Sài Gòn để ở gần nhau. Có chuyện gì còn dễ xoay trở hơn. Mỗi người ở một nơi, chẳng còn tâm trí nào để làm việc. Còn gia đình Commandant ra sao?
- Gia đình moa ở Phú Nhuận. Bà xã lo quá, ngày nào mình đi làm về cũng hỏi thăm có biết tình hình ra sao không? Có biết sẽ chạy đi đâu không? Nhất là từ ngày bà nghe tin địch chiếm Ban Mê Thuột và quân ta di tản chiến thuật.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Ngã Tư Bảy Hiền

Hình chụp gần khúc rẽ về ngã tư Bảy Hiền và đường đi phi trường Tân Sơn Nhất. Trong ngày 29 và 30 tháng 4, tại Saigon có hai ổ kháng cự dữ dội của các binh sĩ Nhảy Dù VNCH, ở ngã tư Bảy Hiền và Lăng Cha Cả. (HÌNH ẢNH: Associated Press).

Ngã Tư Bảy Hiền, Sài Gòn, Việt Nam Cộng Hòa,

{<https://ongvove.wordpress.com/2010/04/28/nga-t%C6%B0-b%E1%BA%A3y-hi%E1%BB%81n-1975/>}

Di tản ở Ban Mê Thuột, Việt Nam Cộng Hòa
{https://en.wikipedia.org/wiki/Battle_of_Ban_Me_Thuot#/media/File:Central_Highlands_Evacuation.gif}

Tôi dò hỏi:

-Rồi, Commandant tính sao?

-Biết tính sao? Tôi cũng như cậu. Chiến đấu đến giờ chót, quân đội bảo đi đâu thì đi đó. Mấy tên chết nhất, theo máy bay Mỹ trốn ra ngoại quốc, bị bắt về với tội đào ngũ, cậu không thấy sao? Bà xã moa, moa mua cho bộ chuông, mõ bảo tôi nhớ tụng kinh trước bàn thờ Phật, thế nào cũng tai qua nạn khỏi.

Anh cười:

-Một phương pháp để chữa trị cho tâm được an ấy mà. Chứ không, bà ấy cứ cuống lên làm mình cũng sốt ruột.

Thượng sĩ Quân Nội Trưởng bước tới, báo cáo quân số. Ông đưa cho tôi danh sách các toán gác đêm.

Tôi nói:

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
 Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

- Vẫn áp dụng biện pháp an ninh như thường lệ chứ, ông Quân?
- Dạ vâng. Không anh nào biết phiên gác của họ là lúc nào. Toán này đánh thức toán kế tiếp.
- Được rồi. Ông dặn các trưởng toán trước mỗi phiên gác lên gặp tôi để nhận mật khẩu.

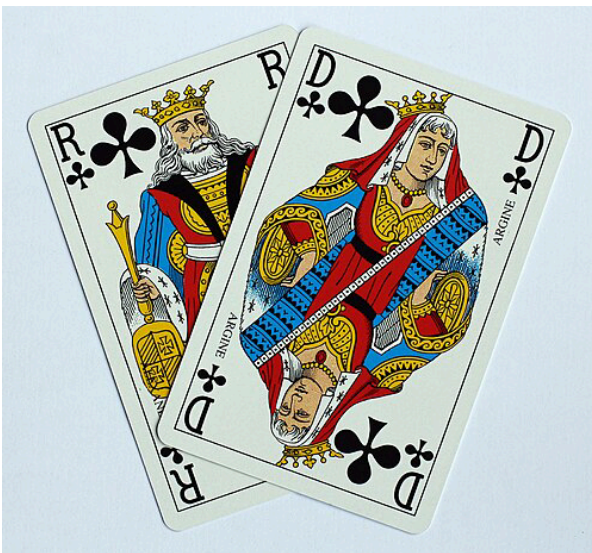
Người Quản Nội Trưởng chào và đi xuống. Tôi nói với Trung Tá Vũ:

-Mình phải đề phòng tối đa, không ai biết trước phiên gác để ngăn ngừa nội tuyến lén cho quân địch vào phá hoại. Thưa Trung Tá, để tôi vào trong thông báo các Sĩ Quan giờ đi kiểm soát các vọng gác.

Tôi thông báo tên các Sĩ Quan trực phòng hành quân, trực các toán ứng chiến và đi tuần đêm. Tôi ngồi xuống bàn, viết lệnh trực đêm gồm các biện pháp và phản ứng phải làm trong trường hợp bị pháo kích hay tấn công.

Trung Tá Vũ bước vào, thấy các sĩ quan chưa đến phiên đi tuần còn đứng lơ nhố. Ông nói:

-Anh nào lo phận sự đó, còn anh nào rảnh ngồi đây mình làm vài ván “belote” giải trí.

Đánh bài Belote
 {<https://en.wikipedia.org/wiki/Belote>}

HQ Long Đảo {Giang Pháo Hạm – Landing Ship Infantry Large (LSIL) 327} và HQ Thiên Kích {Giang Pháo Hạm - Landing Ship Infantry Large (LSIL) 329} cập cầu tàu trước Bộ Tư Lệnh Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa, Bến Bạch Đằng, Sài Gòn, Việt Nam Cộng Hòa
 {<https://dongsongcu.wordpress.com/2026/07/04/nhung-hinh-anh-quy-hiem-cua-bo-thong-tin-viet-nam-cong-hoa-3/>}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Đây là loại bài được truyền lại từ thời Hải Quân Pháp, không có tính cách sát phạt tiền bạc, nhưng cần nhiều trí nhớ, óc thông minh, khả năng tính toán sắc bén để thắng đối phương, nên rất thịnh hành trong giới sĩ quan. Tôi lúc thì ghé xem đánh bài, lúc thì vào phòng hành quân, đọc công điện từ các nơi gửi về để theo dõi tình hình an ninh và chiến trận toàn quốc. Hoặc ra ngoài lan can, dùng ống nhòm quan sát doanh trại và các cầu tàu.

Khoảng 11 giờ đêm, bất chợt hai tiếng nổ vang bên bờ sông. Tôi nghe vài chiến hạm kéo còi nhiệm sở tác chiến, biết là có biến. Vừa lúc đó, viên Thiếu Úy trực phòng hành quân hốt hải bước ra báo cáo:

-Thưa Thiếu Tá. Trại Cừ Long bị pháo kích.

Tôi ra lệnh cho viên Trung Úy phụ tá trực kéo còi nhiệm sở tác chiến, rồi bước vội ra ngoài. Các Sĩ Quan và quân nhân vội vàng lấy vũ khí chạy ra nhiệm sở chiến đấu đã được chỉ định sẵn. Tôi bước vào phòng hành quân để nghe thêm tin tức. Những báo cáo tình hình của từng đơn vị bờ và chiến hạm tràn ngập trên làn sóng truyền tin. Chỉ có hai quả rồi thôi. Cả hai đều rớt ở phía trại Cừ Long nhưng không gây thiệt hại. Tôi thấy tạm yên lòng vì gia đình vừa dọn vào trại này để về thăm cho tiện.

Một lúc sau, thấy địch không bắn thêm, tôi cho giải tán nhiệm sở tác chiến. Gặp Trung Tá Vũ ngoài hành lang, tôi ưu tư:

- Tôi nghi quá, Trung Tá. Đêm nay chắc chúng bắn thử tọa độ. Mai chúng nó kiểm chứng bằng nội tuyến hay qua tường thuật của báo chí. Rồi pháo hàng loạt là mình nguy. Chỉ có một chiếc tàu chìm là đường sông bị bít lối. Hết cách ra biển. Hồi sáng tôi đi họp. Nghe Hạm Trưởng 802 báo cáo, tàu ông ủi bãi Tân Cảng, thế mà cũng bị chúng từ cầu xa lộ bắn lên bằng B40. Khiến ông phải rời về cặp cầu trong Hải Quân Công Xưởng. Tình hình có bộ trầm trọng hơn là mình tưởng, phải không, Trung Tá.

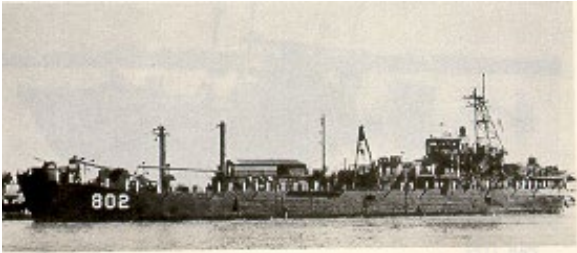

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

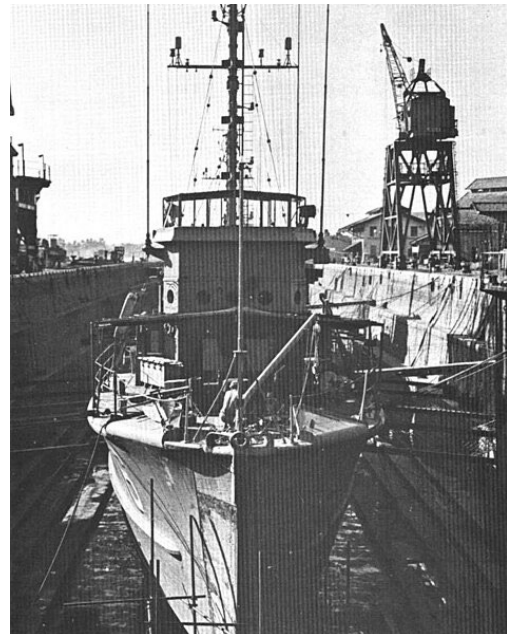
HQ Vĩnh Long {Cơ Xưởng Hạm – Landing Craft Repair Ship (ARL) 802}, Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa {Hải Sử/Lược Sử Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa, trang 351-443, 2012}

Bến Tân Cảng, Sài Gòn, Việt Nam Cộng Hòa
{https://www.truclamientu.info/tlls_lichsvietnamcandai/trancautancang.htm}

Cộng Sản Bắc Việt với B40
{<https://enemymilitaria.com/product/photograph-north-vietnamese-b40-rpg-sks/>}

Hải Quân Công Xưởng, Sài Gòn, Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa
{<https://dongsongcu.wordpress.com/2019/08/09/luoc-su-hqvnch-hai-quan-cong-xuong-sai-gon/>}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

-Moa cũng cảm thấy như thế. Bộ Tư Lệnh nghe đâu có kế hoạch rút về vùng châu thổ Cửu Long, lập phòng tuyến mới để tử thủ.

Tôi vào phòng hành quân, kiểm soát công điện và viết báo cáo về vụ pháo kích. Khoảng một giờ sau, tôi lên xe Jeep cùng tài xế và vài quân nhân cận vệ đích thân đi tuần kiểm soát các vọng gác quanh doanh trại cho yên tâm.

Suốt đêm tôi không ngủ được. Đầu óc quay cuồng với những hình ảnh chiến trường trên đất nước dồn dập xảy ra những ngày vừa qua.

Ngày 10 tháng 3, tỉnh lỵ Ban Mê Thuột thất thủ. Mười ngày sau, Huế rơi vào tay địch. Là Tham Mưu Phó Hải Đội Chuyển Vận, tôi theo dõi hàng giờ việc điều động các chiến hạm ủi bãi hoặc cập cầu để di tản các đơn vị Bộ Binh và Thủy Quân Lục Chiến rút lui và đồng bào chạy loạn cũng như gia đình quân nhân Hải Quân. Họ tràn ra đông nghẹt bờ biển. Vì tình hình chiến trường, một đơn vị đặc nhiệm được thành lập tại vùng 1 Duyên Hải do Đại Tá NXS chỉ huy. Bộ Tham Mưu ở trên một soái hạm, Các chiến hạm chuyên chở có nhiệm vụ bốc người, các chiến hạm hộ tống đảm trách công tác yểm trợ hải pháo. Trong cơn hỗn loạn, không thiếu gì những cảnh thương tâm, chen chúc, xô đẩy rút xuống biển hay bị chân vịt cuốn đi.

Huế rơi vào tay Cộng Sản Bắc Việt
{https://en.wikipedia.org/wiki/Hue%E2%80%93Da_Nang_Campaign}

Hải-Quân Đại-Tá Nguyễn Xuân Sơn (NXS)
(1935-2026), Tư-Lệnh Hạm-Đội, Hải Quân
Việt Nam Cộng Hòa

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Sân bay Phú Bài (Huế) - 1967. Ảnh: Ken Perick

Phi Trường Phú Bài, Huế, Việt Nam Cộng Hòa
{<https://hoiquanphidung.com/echo/khong-quan-vnch/101-vnaf/319-hu-da-n-ng-nh-ng-ngay-tan-cu-c-chi-n-phan-van-phuc>}

Di tản ở Huế, Việt Nam Cộng Hòa
{<https://hoiquanphidung.com/echo/khong-quan-vnch/101-vnaf/319-hu-da-n-ng-nh-ng-ngay-tan-cu-c-chi-n-phan-van-phuc>}

Hải-Quân Đại-Tá Nguyễn Xuân Sơn (NXS) (1935-2026), Khóa 4 (02/1954 – 12/1954), Đệ Nhất Bắc Giải, Trung Tâm Huấn Luyện Hải Quân Nha Trang, Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa

Trung Tâm Huấn Luyện Hải Quân Nha Trang

Trung Tâm Huấn Luyện Hải Quân Nha Trang, Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa
{<http://hqvnch.net/default.asp?id=587&lstd=62>}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Cộng Sản Bắc Việt chiếm Đà Nẵng
{https://en.wikipedia.org/wiki/Hue%E2%80%93Da_Nang_Campaign}

Nha Trang, Việt Nam Cộng Hòa
{<https://www.facebook.com/photo/?fbid=386810627196321&set=pcb.568856875453986>}

Ngày 29 tháng 3 Đà Nẵng mất. Ngày 15 tháng 4, tôi đang làm việc ở văn phòng, thì vị Tham Mưu Trường Hải Đội Chuyển Vận, trở về sau buổi họp trên Bộ Tư Lệnh, cho tôi hay, giọng khẩn cấp:

-Anh chỉ thị cho chiếc Hải Vận Hạm còn khiến dụng tốt vào cập cầu Hải Quân Công Xưởng để thợ trang bị bồn xăng phản lực, sẵn sàng ra Phan Thiết tiếp tế.

Công tác thiết tri bồn xăng chưa hoàn thành thì Phan Thiết có nguy cơ bị mất. Nên lại thôi. Rồi tôi nhận lệnh kế tiếp điều động Hỏa Vận Hạm tiếp tế nhiên liệu cho bồn dầu tại Nha Trang. Nhân chuyến này, tôi theo tàu về Nha Trang đón gia đình vào Sài Gòn. Dân chúng thành phố miền biển này cũng nhốn nháo, hoang mang tìm cách di tản về thủ đô Sài Gòn. Hàng xóm thấy tôi về, tôi tập đến hỏi thăm tình hình vì họ tin rằng tôi biết nhiều hơn họ. Nhưng thật ra tôi cũng hoang mang lắm. Tin tức di tản từ miền Trung dồn dập được báo cáo về Bộ Tư Lệnh, chứng tỏ một sự sụp đổ quá nhanh chóng của đất nước. Nhưng chẳng lẽ quân ta thua trận thật sao? Bao nhiêu năm. Tôi đã quen chiến đấu, dễ gì trong chốc lát có thể làm quen với thực tế phũ phàng là buông súng, thua trận. Tôi cố bám víu vào tia hy vọng mong manh là rồi quân ta sẽ phản công, chiếm lại những gì đã mất. Hình ảnh chiến sĩ Thủy Quân Lục Chiến đánh bật quân Bắc Việt tại Huế và cô thành Quảng Trị còn đậm nét. Năm 1968 biết bao nhiêu thành phố và quận lỵ bị tấn công, nhưng sau những bất ngờ đầu tiên, quân ta chinh đồn hàng ngũ và đẩy lui địch khỏi thành phố, vẫn hồi trật tự.

Tiếp tế dầu xong, tàu tách bến khởi hành về Sài Gòn. Tôi đem gia đình theo. Tôi băng khuâng nhìn về phía cầu Đá với những bồn dầu khổng lồ trắng toát đứng sừng sững trong nắng chiều. Tôi tự hỏi, không hiểu Nha Trang có đứng vững không, hay khối lượng dầu kia sẽ lọt vào tay giặc. Tin

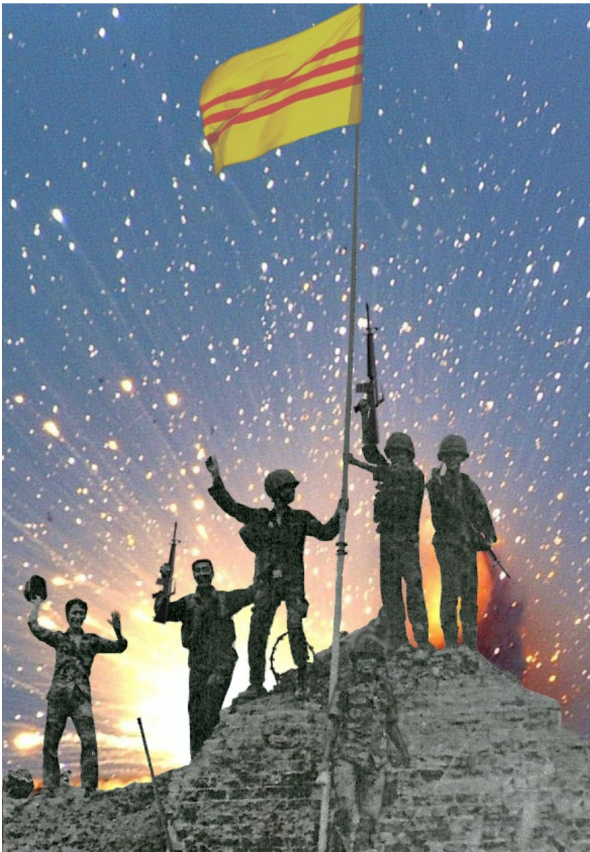

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

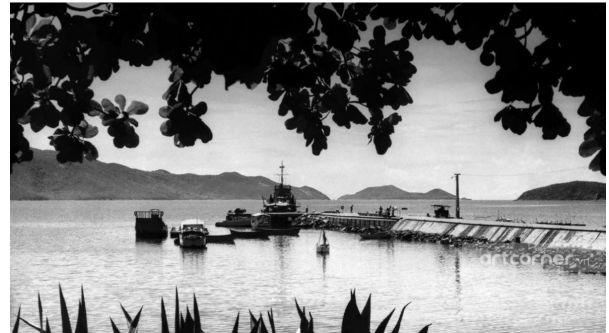

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

tức thất trận từ miền Trung dồn dập gửi về làm tôi thất vọng. Chẳng lẽ sau 20 năm chiến đấu, miền Nam mất về tay Bắc Việt hay sao?

Lá Cờ Việt Nam Cộng Hòa bay trên Cỏ Thành Quảng Trị - Mùa Hè Đỏ Lửa 1972
{<http://s113345672.onlinehome.us/chiensu/cs-cobay-ctQT-72.htm>}

Cầu Đá, Nha Trang, Việt Nam Cộng Hòa
{<https://artcorner.vn/nha-trang/cang-cau-da-nha-trang-1959-2/>}

Mùa Hè Đỏ Lửa 1972
{<https://www.saigonweeklyonline.com/cong-dong/hoang-ngoc-nguyen-mua-he-do-lua-mai-trong-tam-tri.html>}

Tờ mờ sáng, tôi lái xe về thăm nhà bên trại Cửu Long. Tại cây cầu sắt nổi liền Hải Quân Công Xưởng và trại Cửu Long, các quân nhân còn canh phòng nghiêm mật. Họ kéo sang bên cạnh lớp hàng rào kẽm gai để xe Jeep tôi đi qua. Loạn đang ngồi bên cửa sổ. Mặt mày bơ phờ ngơ ngác. Tôi hỏi:

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

-Con đâu, em?

Loan chỉ xuống gầm giường:

-Đêm qua pháo kích làm mẹ con em sợ quá, chui đại xuống gầm giường núp.

Tôi nhìn hai con còn ngủ say sưa trên tấm mền , phì cười:

-Cái giường ọp ẹp này chịu sao nổi đạn pháo kích 122 ly mà em núp.

Hỏa tiễn 122 ly của Cộng Sản Bắc Việt
{<https://historynet.com/powerful-guns-of-the-grunts/122mm-rockets-aimed-at-saigon/>}

Khách sạn Đêm Màu Hồng, Sài Gòn, Việt Nam Cộng Hòa

Loan bẽn lễn:

-Thì em biết chạy đi đâu. Có gì che trên đầu làm em và các con yên chí hơn.

Tôi nói:

-Để chút nữa anh tạt ra khách sạn Đêm Màu Hồng thuê đỡ một phòng cho mẹ con em ở. Building cao cả chục tầng, có trúng đạn pháo cũng không sợ.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Tôi ôm vai vợ, theo vào nhà bếp xem nàng sửa soạn phần ăn sáng, gồm hai trứng gà ốp la và ly cà phê sữa.

Loan hỏi:

-Anh liệu tình hình ra sao? Em lo quá à. Em sang mấy nhà bên cạnh làm quen, thấy ai cũng sửa soạn tiền, vàng và quần áo để chạy loạn.

Tôi trầm ngâm:

-Tình hình này chắc quân đội mình phải về miền Lục Tỉnh lập phòng tuyến mới. Em rảnh ở nhà, cứ chuẩn bị vài vali quần áo sẵn sàng. Quan trọng nhất là sữa và tã lót cho các con. Nếu có lệnh di chuyển thật sự, thì ai sao mình vậy. Lo lắng quá cũng không được.

-Em còn nghe nói dân chúng chạy từ miền Trung về bị chen chúc, đói khát, giết hại, chết nhiều lắm, phải không anh?

Tôi nói cho Loan yên lòng:

-Ừ, cũng có. Nhưng chỉ xảy ra trên các tàu buôn. Đám lính bộ làm loạn. Còn trên các tàu Hải Quân thì không sao, có kỷ luật hơn. Dân tỵ nạn được đưa ra Phú Quốc tạm trú. Thôi, em lo chuẩn bị chút ít vật dụng, sửa soạn cho các con. Chút nữa anh về đón ra Đêm Mậu Hồng ở tạm.

Dân chúng chạy loạn từ miền Trung
{<https://www.buctranhvancau.com/new-blog/2016/2/21/nghe-v-ngy-30-thng-4-40-nm-sau-1975-thch-trung-n-tamthucvietcom-april-19-2015>}

{<https://ngo-quyen.org/a8461/gs-huynh-cong-an-di-tan-nam-1975-va-thao-chay-nam-2021>}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

{<https://ngo-quyen.org/a8461/gs-huynh-cong-an-di-tan-nam-1975-va-thao-chay-nam-2021>}

{<https://ngo-quyen.org/a8461/gs-huynh-cong-an-di-tan-nam-1975-va-thao-chay-nam-2021>}

Phú Quốc, Việt Nam Cộng Hòa
{https://en.wikipedia.org/wiki/Ph%C3%BA_Qu%E1%BB%91c}

Ăn sáng xong, tôi quay về doanh trại. Ai nấy đều có vẻ bồn chồn, lo lắng. Cả buổi sáng, tôi chẳng giải quyết được việc gì. Hôm qua, tôi và mấy Sĩ Quan xuống một chiến hạm chứng kiến việc mở kết sắt để bàn giao cho vị Hạm Trưởng mới, vì vị hạm trưởng đương nhiệm vắng mặt luôn mấy

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

ngày không thấy vào tàu. Tôi cho lính về kiểm tại địa chỉ nhà ông ta, thì họ báo cáo là cửa đóng im ỉm, hàng xóm cũng không biết ông ta và gia đình đi đâu và đi lúc nào? Bộ Tư Lệnh khẩn cấp tìm một vị Hạm Trưởng thay thế để chuẩn bị cho tàu đi công tác triệt thoái binh sĩ và dân chúng miền Trung. Tôi biết là trong tình trạng nhốn nháo này, vị Hạm Trưởng mới khó lòng mà sẵn sàng máy móc và nhân viên cho kịp giờ khởi hành chiều nay, 29 tháng Tư.

Tôi lái xe Jeep đi một vòng, ghé các chiến hạm để kiểm soát tình trạng sẵn sàng công tác. Trên trời, máy bay trực thăng thuộc Đệ Thất Hạm Đội bay ra bay vào nườm nượp. Tại cầu tàu Bộ Tư Lệnh, mấy chiếc PCF cập bến và gia đình các Sĩ Quan cao cấp đang lục tục mang hành lý xuống. Tại bến Bạch Đằng xe Jeep chở các sĩ quan cao cấp thuộc các binh chủng bộ binh và gia đình đậu đầy.

Xe Jeep {<https://forums.kitmaker.net/t/willys-jeeps-in-vietnam-in-the-1960-s/22254/8>}

Duyên Tốc Đỉnh {PCF (Patrol Craft, Fast)},
Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa
{<https://dongsongcu.wordpress.com/2022/03/17/bach-dang-giang-cua-noi-giong-tien-rong-ham-doi-hq-vnch/>}

Hoang mang quá, tôi lái xe về văn phòng thì gặp ngay vị Chỉ Huy Trưởng cũng vừa chở gia đình

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

vào. Ông nói:

-Gia đình cậu đâu rồi? Mang vào đây đi. Cho các nhân viên về nhà đem gia đình vào, nếu họ muốn.
-Mình đi đâu, thưa Chỉ Huy Trưởng?
-Moa cũng không biết rõ. Nghe đâu chuẩn bị về lập chiến tuyến mới ở Lục Tỉnh. Cứ đem gia đình vào đây đã. Dù có về chiến đấu ở miền Nam thì cả gia đình sống chết có nhau, lính tráng sẽ không mất tinh thần.

Tôi vội vàng chuyển lệnh xuống cấp dưới, cho phép họ luân phiên về nhà lo gia đình, rồi lái xe ra khách sạn Đêm Mầu Hồng. Loạn mặt mày tái mét, chạy vội ra đón khi tôi vừa bước vào phòng:

-May quá, anh về kịp. Mẹ con em cứ cuống cả lên. Máy gia đình ở các phòng bên cạnh họ kéo nhau đi đâu hết rồi, anh à. Em sợ quá, nếu anh không về thì không biết làm sao. Mình có đi không, anh?

Tôi phụ vợ bế mấy đứa con hấp tấp xuống lầu, mỗi người xách một túi hành lý nhỏ, hỏi Loan:

-Có đủ sữa cho các con không, em?
-Có. Em đem chút ít quần áo và sữa cùng tã lót. Nặng quá. Em đem theo tiền và vàng, đến đâu mình mua đỡ thêm vậy, chứ xách không nổi.

Anh thủy thủ cận vệ, vẫn theo sát tôi, tiếp tay xách thêm 1 một túi xách nhỏ. Ra ngoài, tôi và vợ con leo lên chiếc xe Jeep đậu sẵn, nổ máy chờ. Tôi nói với người thủy thủ tài xế:

-Thôi, mình về trại.

Xe phóng đi. Trên đường phố. Dân chúng hốt hoảng di chuyển bằng mọi phương tiện. Các cửa tiệm và nhà phố đóng im ỉm.

Vừa tới bến Bạch Đằng, tôi đã nghe tiếng súng nổ liên hồi. Tại nút chặn trước công bộ Tư Lệnh Hải Quân lố nhố những người. Quân Cảnh và lính gác nổ súng để ngăn chặn đám người tràn vào. Tình hình biến chuyển thật nhanh. Lúc tôi ra không có gì xảy ra, nay thì khác hẳn. Trời đã về chiều. Có lẽ dân Sài Gòn nghe tin đồn là kế hoạch di tản có thể sẽ xảy ra đêm nay, nên tìm mọi cách xin vào để đi theo chiến hạm.

Xe vừa chạy chậm lại, thì một thanh niên từ vệ đường phóng ra, níu bên thành xe, giọng khẩn khoản:

-Chúng tôi xin biểu Thiếu Tá hai lạng vàng và mỗi anh đây một lạng, Thiếu Tá đưa gia đình vào

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

trong rồi cho xe ra đón hộ gia đình chúng tôi vào.

Tôi dứt khoát:

-Không giúp anh được.

Anh ta vẫn năn nỉ:

-Xin Thiếu Tá làm ơn, làm phước, chúng tôi muôn đời không dám quên ơn.

Tôi ra lệnh cho anh tài xế:

-Tiếp tục chạy đi.

Người thanh niên buông tay khỏi thành xe, nét mặt tuyệt vọng, thọc tay trong túi như cầm một vật gì. Người cận vệ lên đạn khẩu M16, chĩa về phía anh ta. Tôi không làm sao quên được nét mặt của anh ta lúc ấy. Anh ta xuôi xị bước vào lễ, tại đó gia đình đang đợi với vài chiếc va ly lớn.

Tại nút chặn, toán quân nhân kiểm soát kỹ lưỡng giấy tờ của tôi rồi mở hàng rào kẽm gai cho xe vào. Tôi quay lại khen anh cận vệ:

-Cậu nhanh trí đấy.

-Dạ, em sợ hấn khủng lên làm liều, thầy trò mình cũng mệt. Hấn ta mặc đồ thường, nhưng em đoán chắc cũng là dân nhà binh. Trong túi dám có lựu đạn hay súng cũng chưa biết chừng.

Tại cổng Hải Quân Công Xưởng, một cảnh hỗn loạn đang xảy ra, Đại Tá K. ngồi trên chiếc xe Jeep có gắn đại liên. Ông mặc áo giáp, đội mũ sắt, đang chỉ thị cho Sĩ Quan gác tại cổng mở cổng cho gia đình quân nhân vào. Đoàn người thật đông, ào ào chen lấn nhau. Xe tôi cũng theo vào.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Hải Quân Đại Tá (K.) Đỗ Kiểm, {Khóa 3 (9/1954 – 12/1956), Học Viện Hải Quân Pháp, Brest, Pháp}, Tham-Mưu-Phó Hành-Quân, Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa

Học Viện Hải Quân Pháp, Brest, Pháp
{https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/12/Ecole_navale-IMG_006.jpg}

Vừa đến Bộ Chỉ Huy, tôi nhảy vội xuống, đỡ vợ con khỏi xe rồi nói với tài xế:

- Hai cậu về đưa gia đình vào đây. Sống chết có nhau vẫn yên chí hơn.

Xe chạy vụt đi. tôi đưa gia đình vào căn nhà thuộc tầng dưới của Bộ Chỉ Huy, rồi hỏi hỏi lên Phòng Hành Quân. Trong phòng chỉ còn vài nhân viên vô tuyến và viên Thiếu Úy trẻ,

-Thưa Thiếu Tá, Bộ Tư Lệnh vừa ra chỉ thị, các Hải Đội tự chỉ huy các chiến hạm thuộc hạm đội mình. Chiếc nào sẵn sàng thì có thể tách bến và chờ theo gia đình quân nhân. Ra Vũng Tàu, sẽ có lệnh mới. Tất cả cố gắng rời bến trong đêm nay để tránh bị địch pháo kích.

Viễn ảnh chỉ một chiếc tàu bị pháo, chìm ngay giữa giông sông là tất cả hạm đội sẽ kẹt cứng tại bến, làm tôi lạnh gáy. Tôi cầm ống liên hợp đích thân lập lại lệnh rời bến cho các chiến hạm dưới quyền, rồi bước ra hành lang nhìn ra cầu tàu. Trung Tá Vũ cũng đứng đó. Cả hai nhìn khối đông dân chúng chen lấn xô đẩy nhau leo lên chiếc hạm kiêu chật hẹp.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Dân chúng chen lấn xô đẩy nhau trên chiếc hạm kiều chật hẹp
{<https://namvietnews.wordpress.com/40th-anniversary-of-the-fall-of-saigon/fall-of-saigon-through-the-eyes-of-a-photographers/>}

Cảnh sát và nhân dân tự vệ chặn tại các đầu đường, chẳng biết ai là thật, ai là giả, đạn bay vèo vèo làm moa ón quá lại quay lại

Tôi hỏi:

-Trung Tá về đón gia đình chưa?

-Moa lái xe ra ngoài, nhưng thành phố nhốn nháo quá, súng nổ khắp nơi. Cảnh sát và nhân dân tự vệ chặn tại các đầu đường, chẳng biết ai là thật, ai là giả, đạn bay vèo vèo làm moa ón quá lại quay lại. Toa nhìn kia, chen chúc nhau lên tàu kiều kia chắc lại chết ngộp như ngoài Đà Nẵng mất thôi.

Hình ảnh kinh hoàng của cuộc rút quân tại Đà Nẵng, tôi không bao giờ quên được. Chuyến đó, tôi theo Hải Vận Hạm HQ 402 ra vùng biển miền Trung để quan sát tận mắt các hoạt động của loại chiến hạm chuyển vận thuộc Hải Đội Chuyển Vận. Hạm Trưởng tàu này là bạn cùng khóa của tôi. Ngày 28 tháng 3, dân chúng và quân nhân các đơn vị bộ binh và Thủy Quân Lục Chiến đông nghẹt trên bãi biển Tiên Sa Đà Nẵng. Tàu được lệnh ủi bãi để cứu. Tàu chưa vào tới bãi, dòng người đã túa ra, bơi lội lồm bồm chung quanh tàu, giành giật leo lên. Tàu vào sát hơn nữa có thể đè chết một số người ngay dưới lườn tàu mà trên tàu không hay. Cửa ramp vừa mở, dân chúng và binh lính bu đen đặc. Trên bãi, một đoàn thiết giáp âm ầm phóng xuống, cán bừa lên những người không kịp tránh dạt ra. Hạm Trưởng phải dùng loa, cho hay sẽ đón hết, trật tự mới tạm yên. Khi tàu đầy nhóc người từ trong lòng tàu đến các ô súng và khắp các ngõ ngách, Hạm Trưởng ra lệnh đóng cửa “ramp” và rút bãi. Nhiều người hốt hoảng bơi ra ngoài với hy vọng lên được tàu. Máy lùi mà tàu không nhúc nhích, Hạm Trưởng lo sợ bị mắc cạn, cho lệnh tăng tốc độ máy tối đa. Nước cuộn cuộn sôi sục dưới sức quay của chân vịt, cuốn cả những người đang bơi lội quanh tàu trong tuyệt vọng. Máu loang đỏ trên mặt nước. Súng nhỏ trên bờ bắn ào ào xuống tàu, khiến Hạm Trưởng ra

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

lệnh quay gấp để hướng ra khơi. Nhiều người nữa bị chân vịt hút vào và chém chết. Xác người nổi lềnh bềnh quanh thân tàu như rong biển. Các chiến hạm khác cũng gặp những trường hợp tương tự, tuy nhiên, một số lớn dân chúng và binh sĩ các binh chủng đã được Hải Quân cứu kịp vào giờ phút chót, kể cả một số tướng lãnh.

HQ Lam Giang (Hải Vận Hạm 402), Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa
{<https://vnchtoday.blogspot.com/2012/11/hai-quan-viet-nam-cong-hoa-ra-khoi-1975.html>}

Bãi biển Tiên Sa, Đà Nẵng, Việt Nam Cộng Hòa
{<https://ongvove.wordpress.com/2016/04/04/nhu%CC%83ng-ngay-cuoi-cung-o%CC%89-da-na%CC%83ng-va-cam-ranh/>}

Trên đường về Sài Gòn, chiến hạm cập bến cầu đá Nha Trang, tôi lại chứng kiến một cảnh tượng thật thương tâm. Xác người xếp đầy chiếc cầu tàu dài cả trăm thước. Người lớn, trẻ em, đàn ông, đàn bà và cả những xác lính. Hối ra mới biết, một chiếc xà lan chở mấy ngàn người tỵ nạn từ Đà Nẵng ghé ngang. Xà lan đi nhiều ngày trên biển. Trời nắng như đổ lửa, không có nước, nên rất nhiều người bị chết khát. Một số may mắn sống sót nhờ liếm được những giọt sương đêm. Xà lan cập cầu, chuyển thi hài lên bờ rồi tiếp tục về Sài Gòn. Tôi còn nghe kể trên bãi biển miền Trung cũng như trên các tàu hàng, một số loạn quân cướp bóc, giết người, hãm hiếp gây kinh hoàng cho dân tỵ nạn.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

{<https://bienxua.wordpress.com/2023/04/17/ham-hoa-di-tan-tu-mien-trung-thang-ba-1975-tran-ly/>}

{<https://ongvove.wordpress.com/2016/04/04/nhu%CC%83ng-ngay-cuoi-cung-o%CC%89-da-na%CC%83ng-va-cam-ranh/>}

Nghe Trung Tá Vũ nói, tôi cũng phân vân, không biết có nên cho vợ con lên tàu hay không? Xuống dưới nhà tìm Loan, thì nàng và các con cùng mẹ tôi đã theo đoàn người tiến dần về cầu tàu. Loan thấy tôi bèn vẫy rồi rít, nhờ bé hộ đưa con, thành thử tôi bị kẹt cứng trong giòng người di chuyển chậm chạp về phía hạm kiều. Hạm kiều là một thang gỗ nhỏ, chỉ vừa một người bước, bên cạnh có căng giây cáp để vịn tay. số lượng người quá lớn chen chúc xô đẩy nhau, nhưng chẳng nhúc nhích được bao nhiêu. Tại hạm kiều, vài quân nhân sốt ruột, nhảy lên nứu dây cáp leo lên, khiến hạm kiều rung chuyển nghiêng ngả. Có tiếng la thất thanh của một người đàn bà:

-Anh ơi, con rơi xuống nước rồi. Trời ơi, có ai vớt giùm con tôi không. Nó tuột khỏi tay tôi rồi. Trời ơi là trời. Con ơi là con.

Giòng người chỉ hốt hoảng một chút rồi lại tiếp tục xô đẩy người mẹ mất con và gia đình bà ta lên, mặc bà gào khóc.

Một anh bạn Hải Quân đứng gần tôi trong giòng người hỗn loạn, gọi:

-Hùng ơi, toa có cách nào giúp bà xã moa và mấy đứa nhỏ lên tàu sớm hơn được không. Bà ấy và mấy đứa nhỏ ngột thở muốn xỉu rồi.

Tôi ngao ngán:

-Moa cũng kẹt cứng, có di chuyển gì được đâu.

Liếc nhìn sang gia đình bạn thấy mặt bà ta xanh như tàu lá, thở hổn hển như muốn ngất, tôi rút

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

khẩu súng Colt bên hông, dơ lên cao:

-Đồng bào tránh đường để tôi lên tàu chạy máy thì tàu mới rời bến được. Tôi là Sĩ Quan trên tàu đây.

Đám đông vẫn chật như nêm. Không dẫn ra được chút nào. Tôi không dám nổ súng sợ gây hỗn loạn, hoặc trên tàu tưởng là Việt Cộng phá hoại. Anh bạn thấy tình hình vô vọng, vội vàng đi ngược lại, dẫn vợ con ra vệ đường ngồi chờ đóc.

Mấy tiếng sau, tôi và gia đình mới lên được tàu. Máy chiếc tàu cặp cạnh nhau đều đầy nhóc người. 12:00 khuya, số người trên bờ đã lên hết. Cầu tàu vắng lặng, chỉ còn vài chiếc Honda vút lông chông cùng một số hành lý. Một hai chiếc xe Jeep, không người lái, đậu tại cầu. Máy chiến hạm không nhúc nhích, như chờ lệnh.

Tôi đưa vợ con vào nằm tạm tại một góc kín gió, rồi lên boong, nhìn về tòa cao ốc là nơi làm việc. Đèn vẫn sáng. Một vài quân nhân đi lại. Sực nhớ ra một điều quan trọng, tôi chạy vội lên bờ, vào phòng Hành Quân. Một Thiếu Úy trẻ và một vài Hạ Sĩ Quan, không có ý định đi, còn quanh quẩn tại đây, chia cắt nhiệm sở tác chiến cho số quân nhân còn lại để tử thủ trong trường hợp bị tấn công. Một anh ngạc nhiên:

-Bộ Thiếu Tá không đi à?

-Tôi quên chỉ cho các anh số tam hợp của tủ sắt đựng tài liệu mật mã.

Trước khi tôi quay ra đi. Thiếu úy Lân đề nghị:

-Thiếu Tá cho tôi khẩu Colt đi.

Khẩu súng Colt của tôi thuộc loại đặc biệt, bằng kền bóng loáng, bá bằng sừng, trông rất đẹp.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Cầu tàu vắng lặng, chỉ còn vài chiếc Honda vứt lỏng chông cùng một số hành lý. Một hai chiếc xe Jeep, không người lái, đậu tại cầu. Máy chiến hạm không nhúc nhích, như chờ lệnh

Khẩu súng Colt của tôi thuộc loại đặc biệt, bằng kền bóng loáng, bá bằng sừng, trông rất đẹp

Tôi tháo khẩu súng, trao cho anh ta, bắt tay mọi người để từ giã. Đột nhiên Lân quắc mắt, chĩa khẩu súng tôi vừa đưa cho anh, ra lệnh:

-Thiếu Tá ở lại đây với anh em chúng tôi.

Tay Lân hờm trên cò súng. Tôi lạnh mình, choáng váng, tái mặt. Tiễn thôi lưỡng nan, tôi đâu có thể ngờ được tình hình lại biến chuyển mau lẹ như vậy. Lân hàng ngày rất dễ thương. Chẳng lẽ tôi bị cầm tù hoặc bỏ mạng nơi đây hay sao? Vợ con tôi đang chờ trên chiến hạm. Cả phòng ai cũng ngạc nhiên trên nét mặt. Tôi đứng như trời trồng, mắt dán vào họng súng. Một vài giây, một vài phút hay một vài thế kỷ đã trôi qua.

Lân cười to:

-Xin lỗi, Commandant nhé. Tôi đùa thôi.

Anh ta buông súng xuống.

Tôi không tin được tai mình. Nhưng dù sao thì tình trạng giật gân đã qua. Tôi gượng gạo:

-Cậu làm tôi lên ruột

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Tôi thấy giọng tôi khản đặc, và bây giờ mới thấy rằng mồ hôi toát ra như tắm.

Chưa hoàn hồn, tôi đi vội ra, xuống cầu tàu và phóng lên tàu, vừa lúc, nhân viên chiến hạm được lệnh rút hạm kiều.

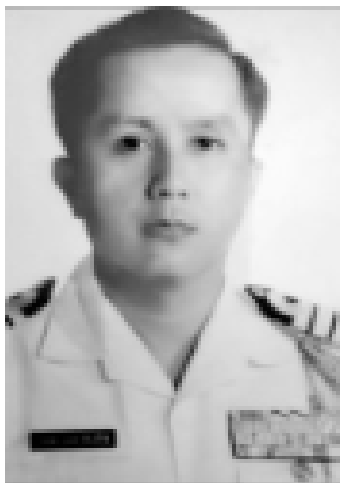
Tôi leo lên đài chỉ huy. Hạm Trưởng là bạn cùng khóa với tôi. Ông ta đang nghiêng người ra ngoài thành đài chỉ huy, ra lệnh cho sân mũi nói đây. Thấy tôi ông nói:

-Tàu mình chỉ còn một máy, tay lái điện bất khiển dụng, phải lái tay, nên mình đợi nước ngược mới ra được.

Hai chiến hạm cập bên ngoài đã rời bến, có lẽ trong lúc tôi lên bờ giao khóa mật mã.

Tiếng nói vang vang trong máy truyền tin:

-Đây là Đại Tá X. Tư Lệnh Hải Quân, các chiến hạm không được rời bến. Chờ lệnh mới. Chiến hạm nào không tuân lệnh sẽ bị bắn chìm.

Hải Quân Đại Tá (X.) Trịnh Quan Xuân (1934-2017) - Khóa 3 (9/1954 – 12/1956), École Navale, Brest, Pháp - Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa {<https://www.nguoi-viet.com/cao-pho/cuu-hai-quan-dai-ta-qlvnch-trinh-quan-xuan/>}

École Navale, Brest, Pháp
{https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/12/Ecole_navale-IMG_006.jpg}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

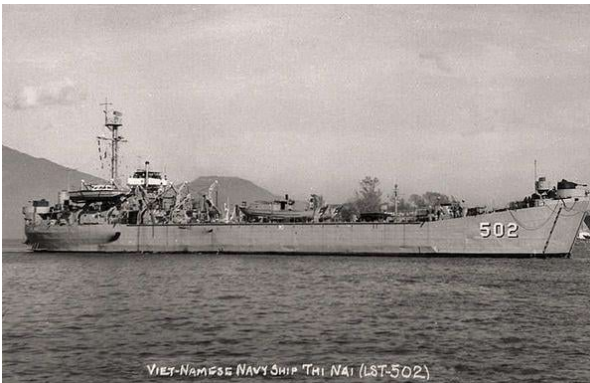
{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Viên Trung Sĩ Giám Lộ hỏi Hạm Trưởng, giọng lo lắng:

-Minh có trả lời không, Hạm Trưởng.
-Anh đưa máy cho tôi.

Ông nói vào máy:

-Đây là Hạm Trưởng Nguyễn Văn T. HQ 502. Tàu chúng tôi chở đầy gia đình quân nhân và dân chúng. Chúng tôi rời bến để tránh bị pháo kích đêm nay, theo như lệnh đã nhận hồi chiều.

HQ Thị Nại {Dương Vận Hạm – Landing Ship Tank (LST) 502}, Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa
{<https://gmic.co.uk/topic/82229-vietnam%E3%80%8Cnavy%E3%80%8D-d%C6%B0%C6%A1ng-v%E1%BA%ADn-h%E1%BA%A1m-hq-502-th%E1%BB%8B-n%E1%BA%A1i-lst/>}

HQ Thị Nại {Dương Vận Hạm – Landing Ship Tank (LST) 502}, Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa
{<https://gmic.co.uk/topic/82229-vietnam%E3%80%8Cnavy%E3%80%8D-d%C6%B0%C6%A1ng-v%E1%BA%ADn-h%E1%BA%A1m-hq-502-th%E1%BB%8B-n%E1%BA%A1i-lst/>}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Ông đưa trả ống liên hợp cho người Trung Sĩ Giám Lộ:

-Anh tắt máy đi. Anh xuống tìm vài nhân viên trọng pháo, bảo họ mở các bao súng và vào vị trí sẵn sàng.

Ông nói với tôi:

-Ông nào cũng tự nhận là Tư Lệnh. Mình chẳng rõ bây giờ, ai có thẩm quyền đây. Mình cứ liều mà đi chứ chẳng biết sao.

Ông nhìn lên bờ, nhún vai:

-Tới đâu hay tới đó

Đêm vắng lặng. Tàu chậm chạp lướt qua mấy cầu tàu trước Bộ Tư Lệnh Hải Quân tại bến Bạch Đằng. Bến đò Thủ Thiêm và thành phố Sài Gòn im vắng. Chỉ còn những ngọn đèn đường heo hắt.

Bộ Tư Lệnh Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa tại bến Bạch Đằng, Sài Gòn, Việt Nam Cộng Hòa
{https://sqhq21.com/?page_id=4743}

SKZ (Súng Không Giật)
{https://vi.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAng_kh%C3%B4ng_gi%E1%BA%ADt}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Bến đò Thủ Thiêm, Sài Gòn, Việt Nam Cộng Hòa, im vắng

Thành phố Sài Gòn, Việt Nam Cộng Hòa, im vắng

Tôi phập phồng lo lắng. Núp mình trong đêm đen, biết đâu có một họng súng SKZ của người anh em, đang hướng theo tàu và sẵn sàng nhả đạn để lập công với chủ mới. Tôi bàng hoàng, chập chùng trong cái cảm giác lẫn lộn khó tả. Minh xa Sài Gòn rồi đây. Biết có ngày nào trở lại?

Vì còn một máy, lái tay nên Hạm Trưởng dè dặt tiến ra biển dọc theo sông Lòng Tào với vận tốc chậm. Một số nhân viên chiến hạm sẵn sàng ở nhiệm sở tác chiến. Ngang Nhà Bè, nhìn vào những kho xăng, tôi thấy từng đám cháy lan rộng. Lâu lâu lại có tiếng đạn đại bác nổ và lửa phụt lên từ những bồn dầu. Những tiểu đỉnh trôi lênh bênh không người lái. Buổi tối, địch quân chặn ở ven bờ sông bắn vào đám tàu ra đi. Nhà văn Chu Tử trúng đạn tử thương cùng một số nạn nhân khác.

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Sông Lòng Tào, Việt Nam Cộng Hòa
{<https://www.history.navy.mil/our-collections/photography/numerical-list-of-images/nhhc-series/nh-series/80-G-K-39000/80-G-K-39673.html>}

Căn cứ Nhà Bè, Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa
{https://en.wikipedia.org/wiki/Nh%C3%A0_B%C3%A8_Base}

Lửa phụt lên từ những bồn dầu ở Nhà Bè, Việt Nam Cộng Hòa

Nhà Văn Chu Tử (1917-1975)
{<https://nguoitinhhuo.wordpress.com/2014/04/03/nha-van-chu-tu-va-nhung-ngay-thang-tu-vien-linh/>}

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Suốt đêm tôi không ngủ, đứng trên đài chỉ huy cùng người bạn Hạm Trưởng.

Bình minh, chiến hạm ra khỏi Cửa Tiểu. Biển mênh mông trải rộng trước tầm mắt. Ánh sáng đầu ngày cũng như lạ lùng ngỡ ngàng. Trên sàn tàu người tỵ nạn căng bạt nằm la liệt bên đồng hành lý ngổn ngang. Từng nhóm các gia đình túm tụm vào nhau tại những ổ súng hoặc bất cứ chỗ nào có thể ẩn núp được.

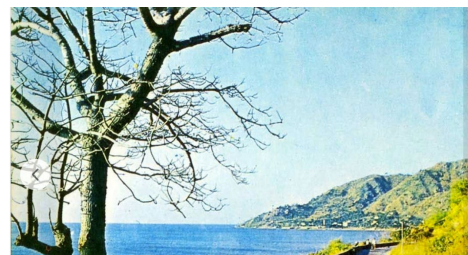
10:00 giờ sáng qua máy thu thanh, tiếng Tổng Thống Dương Văn Minh ra lệnh buông vũ khí.

Tổng Thống Dương Văn Minh (1916-2001),
Việt Nam Cộng Hòa
{https://en.wikipedia.org/wiki/D%C6%B0%C6%A1ng_V%C4%83n_Minh}

Cửa Tiểu, Việt Nam Cộng Hòa
{<https://wikimapia.org/510260/C%E1%BB%ADa-Ti%E1%BB%83u-C%E1%BB%ADa-th%E1%BB%A9-1-c%E1%BB%A7a-s%C3%B4ng-C%E1%BB%ADu-Long#/photo/266141>}

Ngon núi Vũng Tàu, Việt Nam Cộng Hòa
{<https://www.facebook.com/photo?fbid=715497221136448&set=pcb.715498994469604>}

Tôi cảm thấy hụt hẫng, ngỡ ngàng. Tôi nhìn về ngọn núi Vũng Tàu phía sau lái, với cảm giác buồn tênh. Một đời chiến đấu, tôi không thể nào ngờ lại có giây phút đau thương này

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Trên đài chỉ huy, mọi người cùng im lặng, ngơ ngẩn nhìn nhau.

Trần Quán Niệm
tranquanniem@yahoo.com

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

Phụ Lục: Danh Sách Khóa 12 (8/1962 – 3/1964)

{Hải Sử/Lược Sử Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa, trang 517-518, 2012}

1) Trần-Ngọc-Anh	2) Nguyễn-Đình-Ấp
3) Trần-Văn-Ba	4) Lê-Như-Bái
5) Nguyễn-Ban	6) Vũ-Văn-Bang
7) Nguyễn-Văn-Bảo	8) Nguyễn-Hoàng-Be
9) Nguyễn-Văn-Bé	10) Lê-Văn-Bình (K 10)
11) Lê-Văn-Cát	12) Nguyễn-Văn-Căn
13) Lê-Trọng Cận	14) Nguyễn-Phước-Chắc
15) Lê-Viêm-Côn	16) Nguyễn-Văn-Danh
17) Nguyễn-Văn-Đăng	18) Lê-Phước-Đăng
19) Trần-Thanh-Đào	20) Ong-Văn-Đào
21) Nguyễn-Khánh-Đông	22) Nguyễn-Ngọc-Giang
23) Nguyễn-Ngọc-Gia	24) Nguyễn-Ngọc-Hà
25) Nguyễn-Văn-Hiến	26) Ngô-Thế-Hiến (K 10)
27) Nguyễn-Văn-Hoa	28) Võ-Duy-Hội
29) Đoàn-Ngọc-Hùng	30) Nguyễn-Hữu-Hùng
31) Trần-Thiện-Hữu (K 10)	32) Nguyễn-Văn-Hy
33) Triệu-Nguyên-Khâm	34) Nguyễn-Duy-Khanh
35) Nguyễn-Gia-Kiên	36) Ngô-Khuây
37) Nguyễn-Tiến-Lan	38) Nguyễn-Thế-Lang
39) Hồ-Lâm	40) Nguyễn-Đình-Lâm
41) Đỗ-Trọng-Lễ	42) Nguyễn-Khoa-Lô
43) Phạm-Ngọc-Lộ	44) Nguyễn-Lộc
45) Nguyễn-Thiện-Lực	46) Nguyễn-Văn-Minh
47) Nguyễn-Gia-Nam	48) Trần-Trọng-Ngà
49) Huỳnh-Tấn-Nhân	50) Lê-Huệ-Nhi
51) Phan-Hữu-Niệm	52) Nguyễn-Khương-Ninh
53) Trương-Đình-Ninh	54) Trần-Văn-Phát
55) Hồ-Tấn-Phát	56) Nguyễn-Đa-Phúc
57) Trương-Văn-Phương	58) Nguyễn-Tạ-Quang
59) Nguyễn-Hưng-Quảng	60) Nguyễn-Duy Quắc
61) Văn-Trung-Quân	62) Trần-Công-Quốc
63) Trần-Đình-Quý	64) Ngô-Sanh
65) Ngô-Văn-Sơn	66) Nguyễn-Sĩ
67) Phạm-Văn-Tạo	68) Trần-Văn-Tâm
69) Võ-Thành-Tâm	70) Khúc-Tánh
71) Ngụy-Văn-Thà	72) Trần-Ngọc-Thạch (K 10)
73) Đặng-Hữu-Thân	74) Đỗ-Công-Thành
75) Lê-Tấn-Thành	76) Võ-Ngọc-Thành
77) Hà-Tấn-Thể	78) Nguyễn-Trí-Thị
79) Nguyễn-Thìn	80) Nguyễn-Văn-Thiện

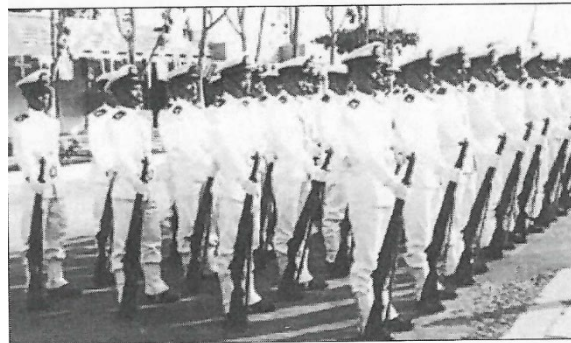

Hội Gia Đình Hải Quân Trùng Dương
Dallas-Fort Worth, Texas, USA & Vùng Phụ Cận
<https://www.vnnavydallas.com>
Internal Revenue Service (IRS) 501 (c)(3)

{https://en.wikipedia.org/wiki/Republic_of_Vietnam_Navy}

81) Phạm-Đình-Thiện	82) Nguyễn-Tấn-Thơ
83) Nguyễn-Trung-Thiều	84) Trần-Hữu-Thu
85) Lê-Đức-Thu	86) Quách-Thuận
87) Nguyễn-Thanh-Thuỷ	88) Hoàng-Ngọc-Trai
89) Lê-Triều	90) Lê-Tấn-Triệu
91) Nguyễn-Kim-Trọng	92) Nguyễn-Chí-Trung
93) Võ-Văn-Trung	94) Đỗ-Trừ
95) Lê-Cao-Trực	96) Nguyễn-Văn-Tư
97) Nguyễn-Thiện-Từ	98) Hà-Quang-Tự
99) Châu-Ngọc-Tuấn	100) Đỗ-Viết-Viễn
101) Trần-Mạnh-Việt	102) Đoàn-Quang-Vũ
103) Lê-Văn-Xuân	

Các SVSQ/HQ Khoá 12 Đệ-Nhất Song Ngư

{Hải Sử/Lược Sử Hải Quân Việt Nam Cộng Hòa, trang 518, 2012}

Hội Trưởng (HT)

Tiến Sĩ Hà Mạnh Chí, Ph.D. (hậu duệ)
(214) 232-4826
haiquantrungduong@yahoo.com

Trưởng Ban Văn Nghệ

Đặng Phi Oanh (hậu duệ Võ Bị Đà Lạt)
(972) 898-9294
oanhphidang@gmail.com

Hội Phó Nội Vụ

Nguyễn Tiến Lễ (hậu duệ)
(214) 535-0406
cnguyen2862@gmail.com

Đặc Trách Vùng Dallas

Nguyễn Thục Huyền (hậu duệ)
(972) 978-0369
thuchuyen_debbie@yahoo.com

Hội Phó Ngoại Vụ

Đàm Thanh Tâm (Khóa 20)
(214) 289-5542
tamdam52@yahoo.com

Đặc Trách Vùng Fort Worth

Hà Đức Minh (hậu duệ)
(817) 791-8164
minhvdha@yahoo.com

Tổng Thư Ký (TTK)/Thủ Quỹ

Lê Anh Vũ (hậu duệ Trừ Bị Thủ Đức)
(214) 734-2578
vuoanh99@msn.com
oanhvu99@yahoo.com

Cố Vấn

Nguyễn Văn Lạc (Khóa 1 Đặc Biệt)
(469) 346-9222
banglinhlu@gmail.com